

Łukasiewicz
Institute of Aviation

**Wybrane aspekty elektroniki kosmicznej
do użytku na niskich orbitach
okołoziemskich**

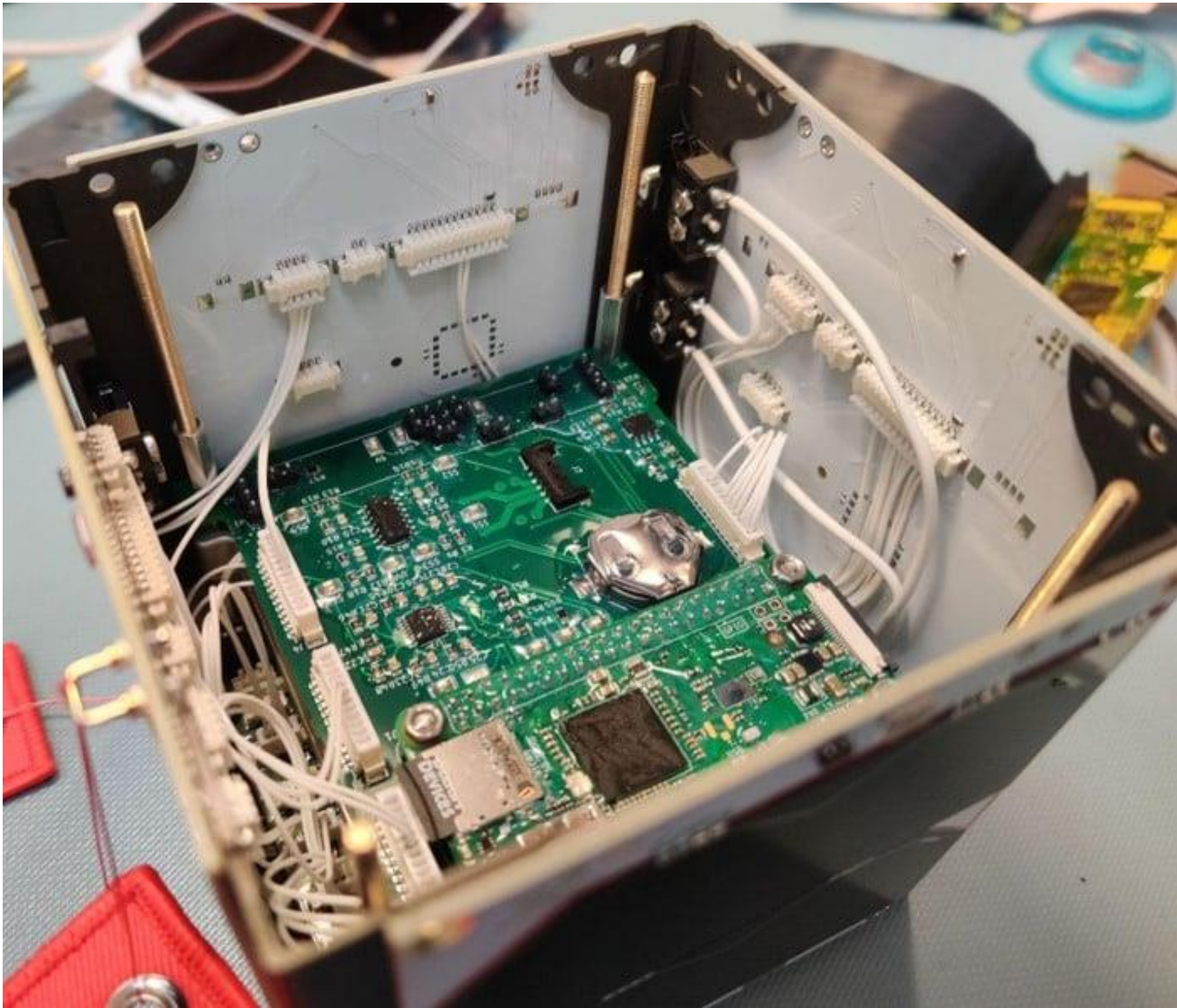
Hubert Graczyk

Hardware Design Masterclasses, Wrocław 2023

**Elektronika na orbicie
to absolutny KOSMOS?**

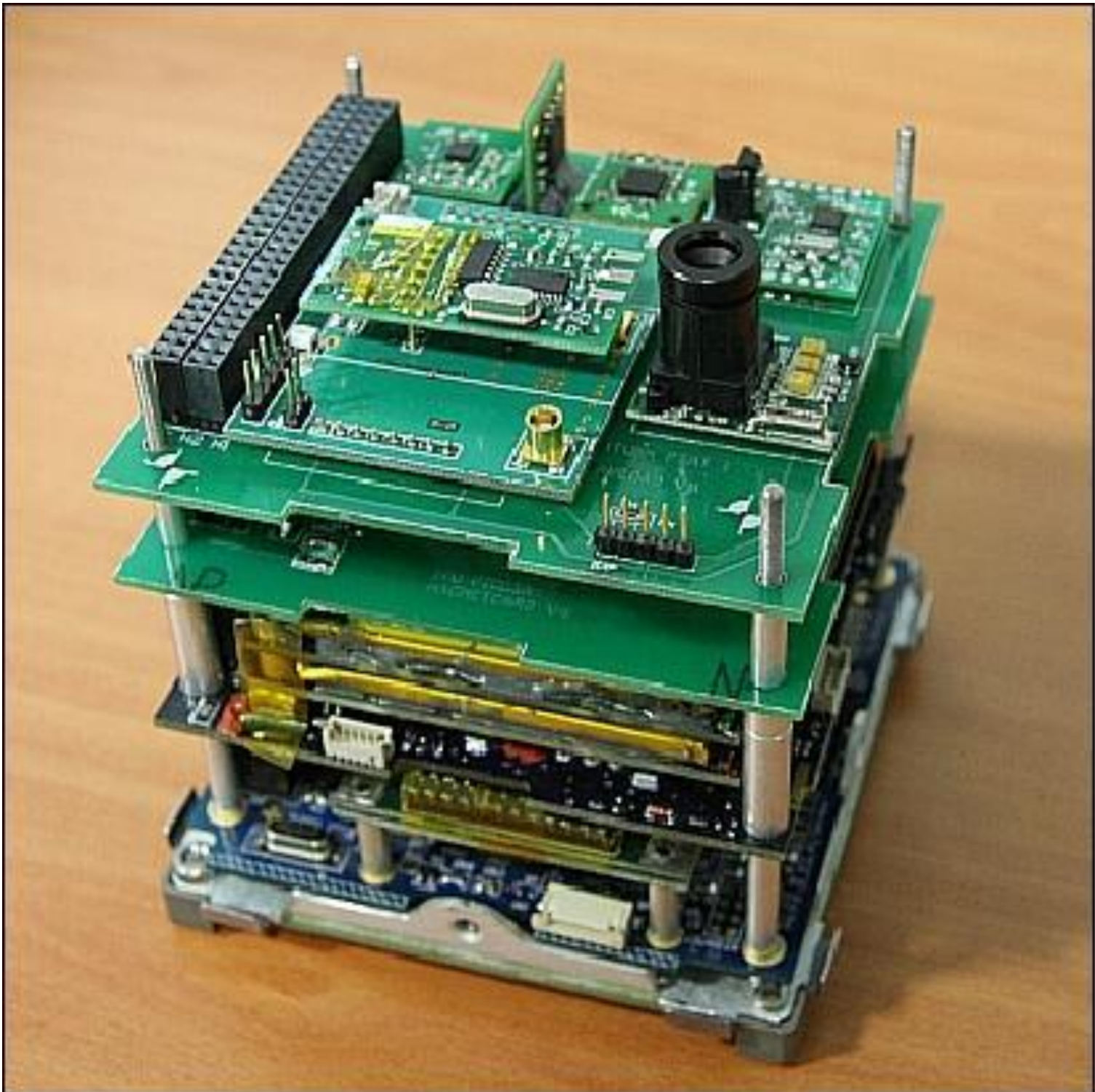

Przykłady urządzeń elektronicznych wysłanych w kosmos

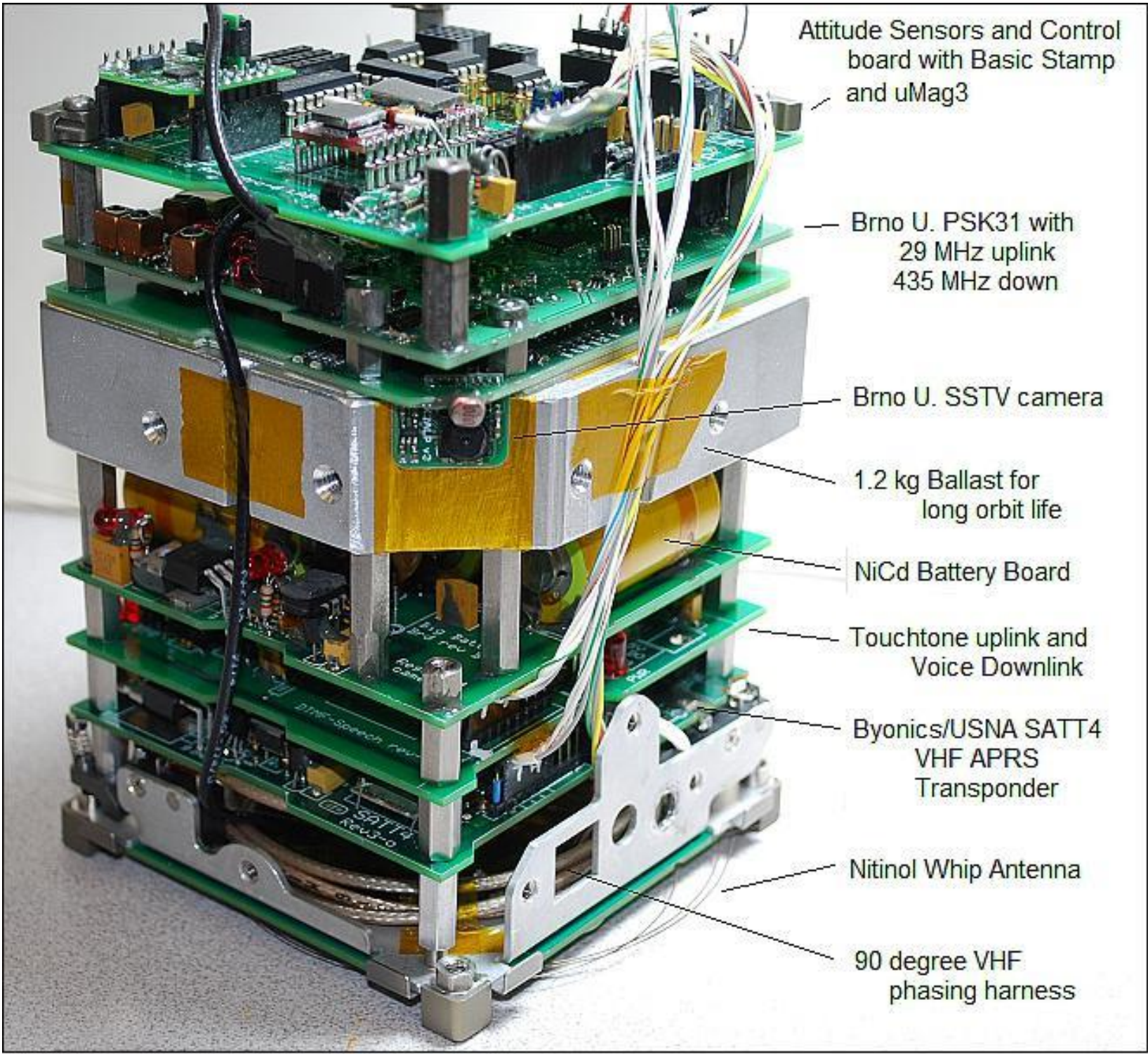
GASPACS CubeSat, Utah State University

<https://www.raspberrypi.com/news/raspberry-pi-zero-powers-cubesat-space-mission/>

ITUpSat-1 (Istanbul Technical University PicoSatellite-1)

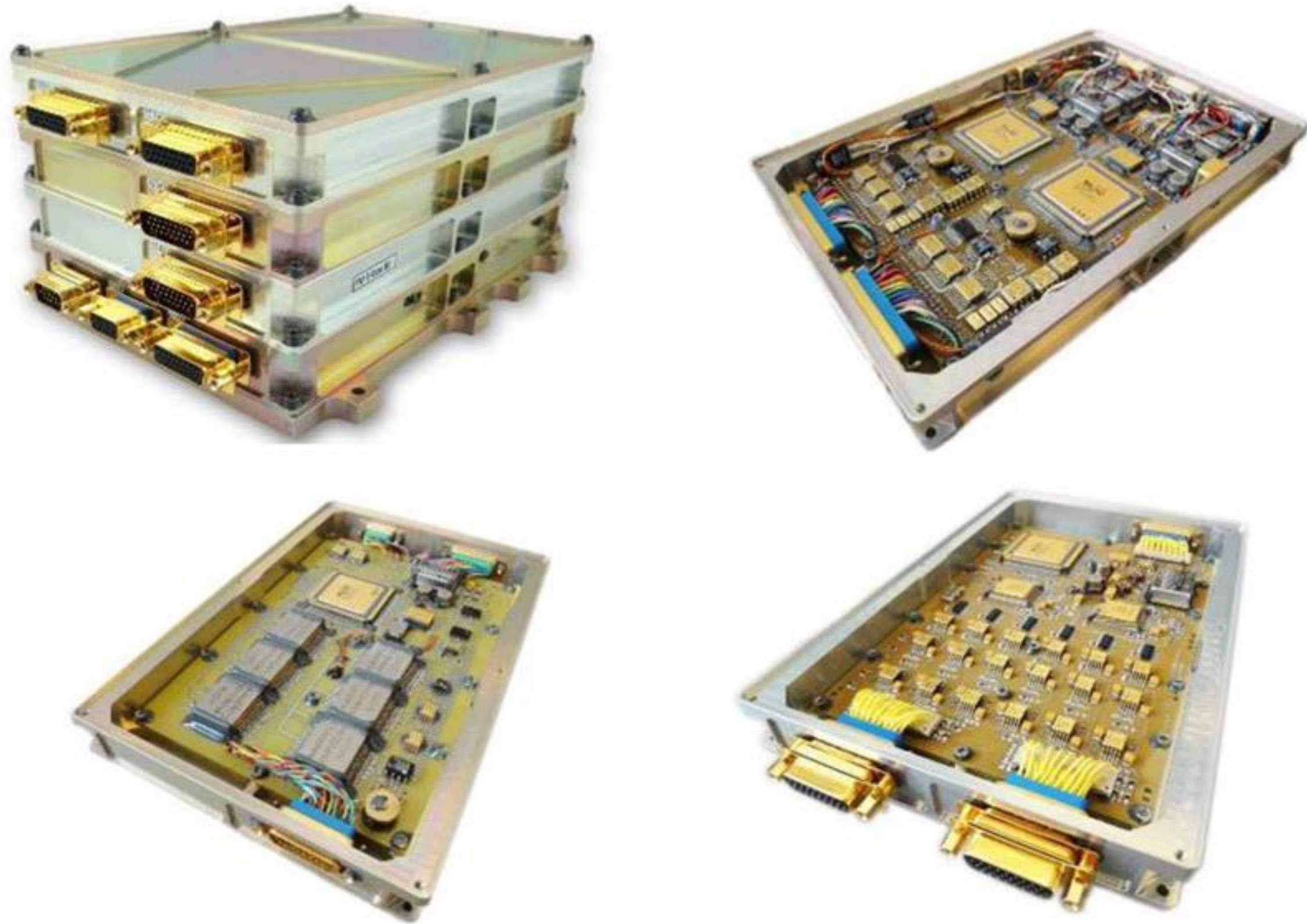
<https://www.eoportal.org/satellite-missions/itupsat-1>

PSat-2 (ParkinsonSat-2) CubeSat

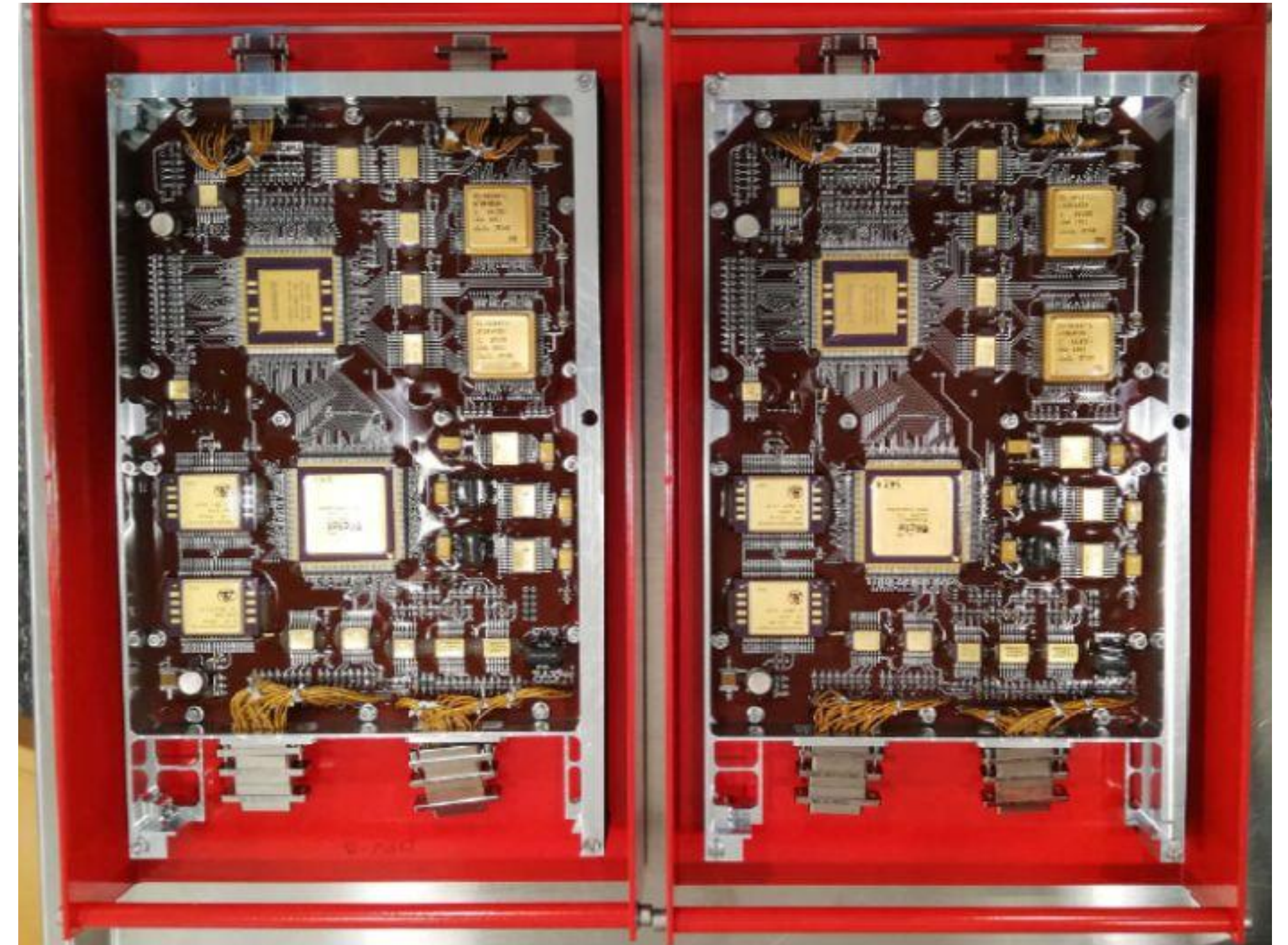
<https://www.eoportal.org/satellite-missions/psat-2>

Przykłady urządzeń elektronicznych wysłanych w kosmos

SOSMAG

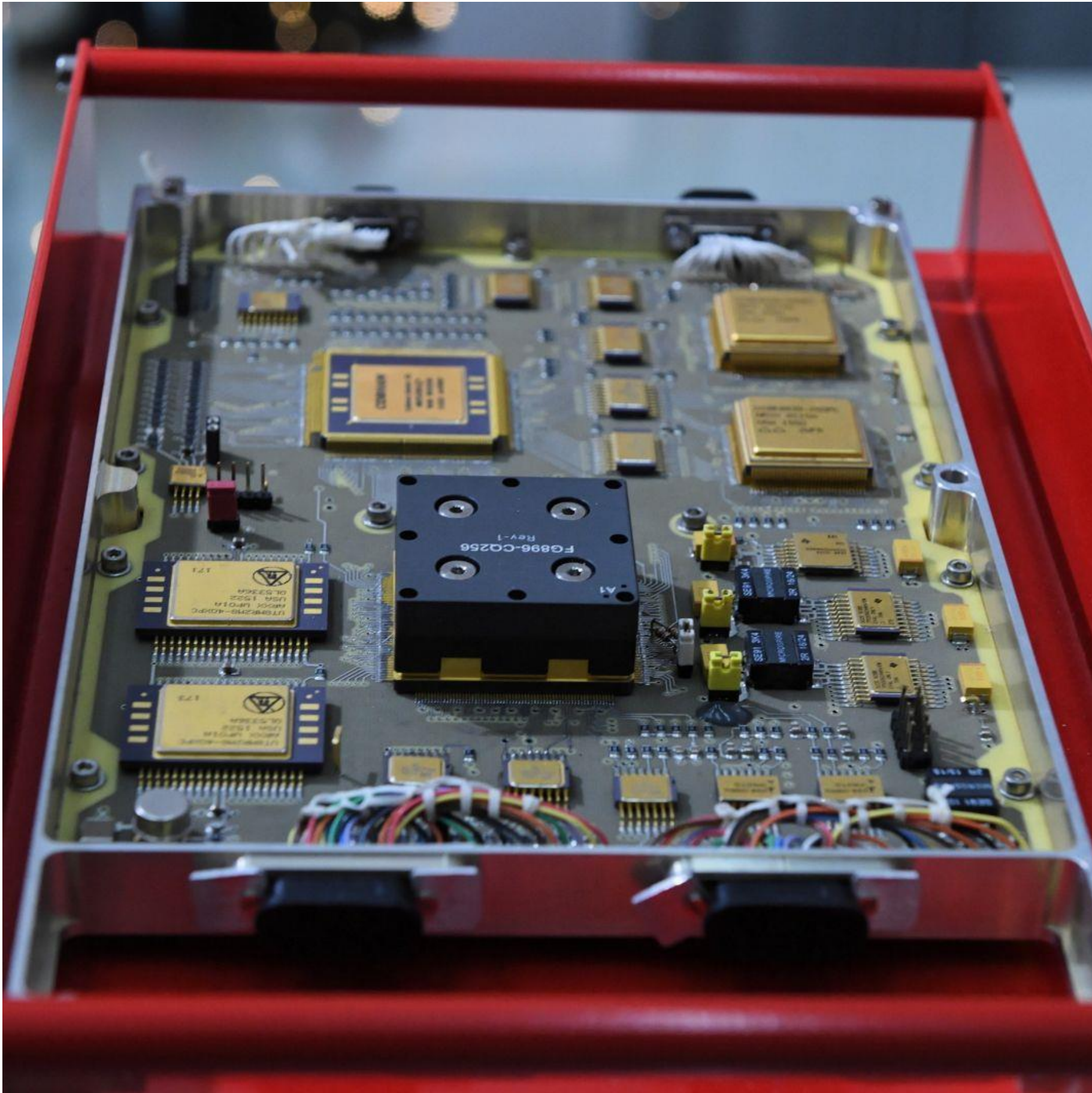
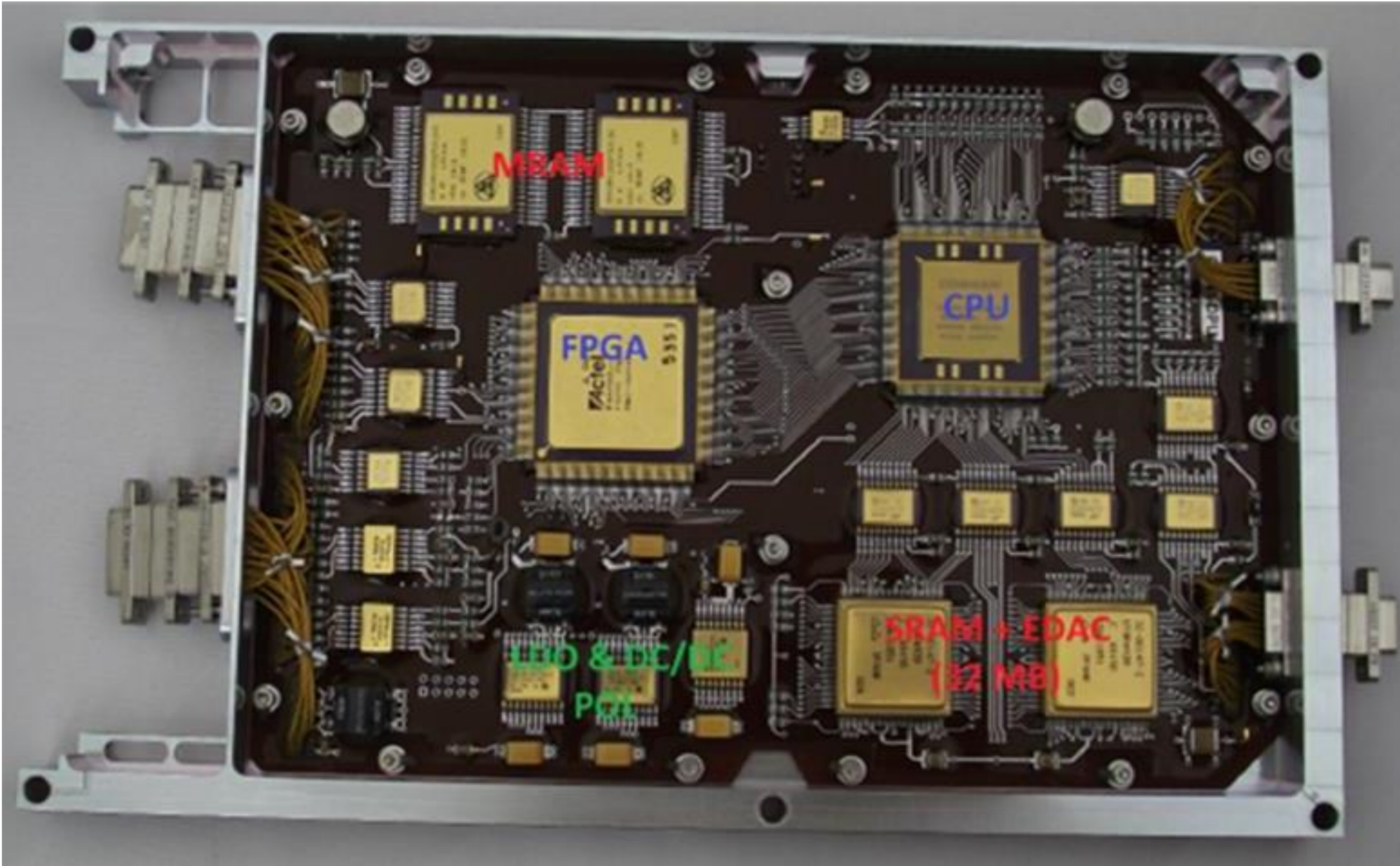
https://www.researchgate.net/figure/Pictures-of-the-SOSMAG-electronics-box-upper-left-the-combined-data-processing-and_fig24_346340461

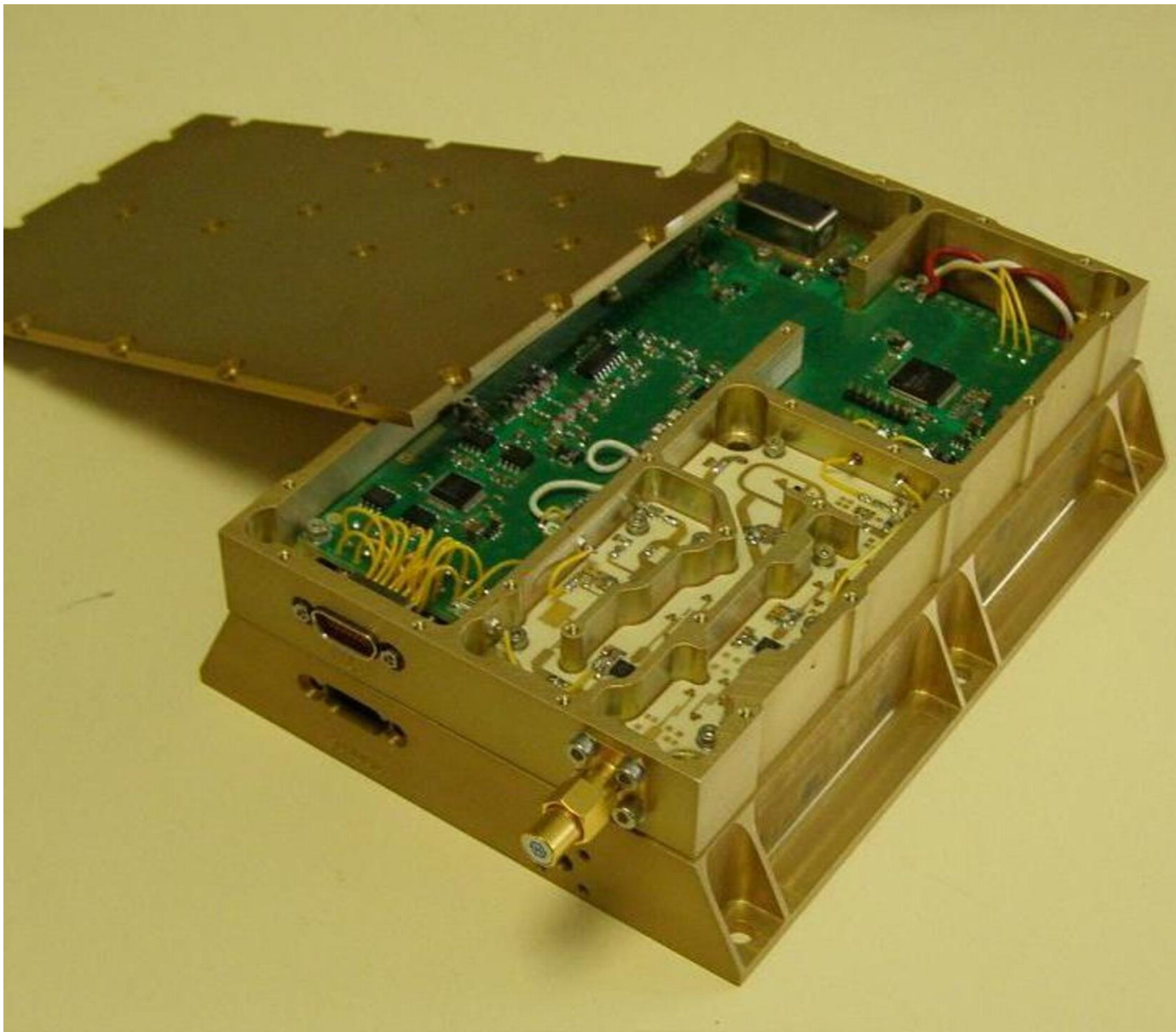
Proto-Flight Model (PFM) urządzenia DPU (Digital Processing Unit) dla eksperymentu RWI misji JUICE, CBK PAN

<https://polsa.gov.pl/kalendarz/start-misji-juice/>

Przykłady urządzeń elektronicznych wysłanych w kosmos

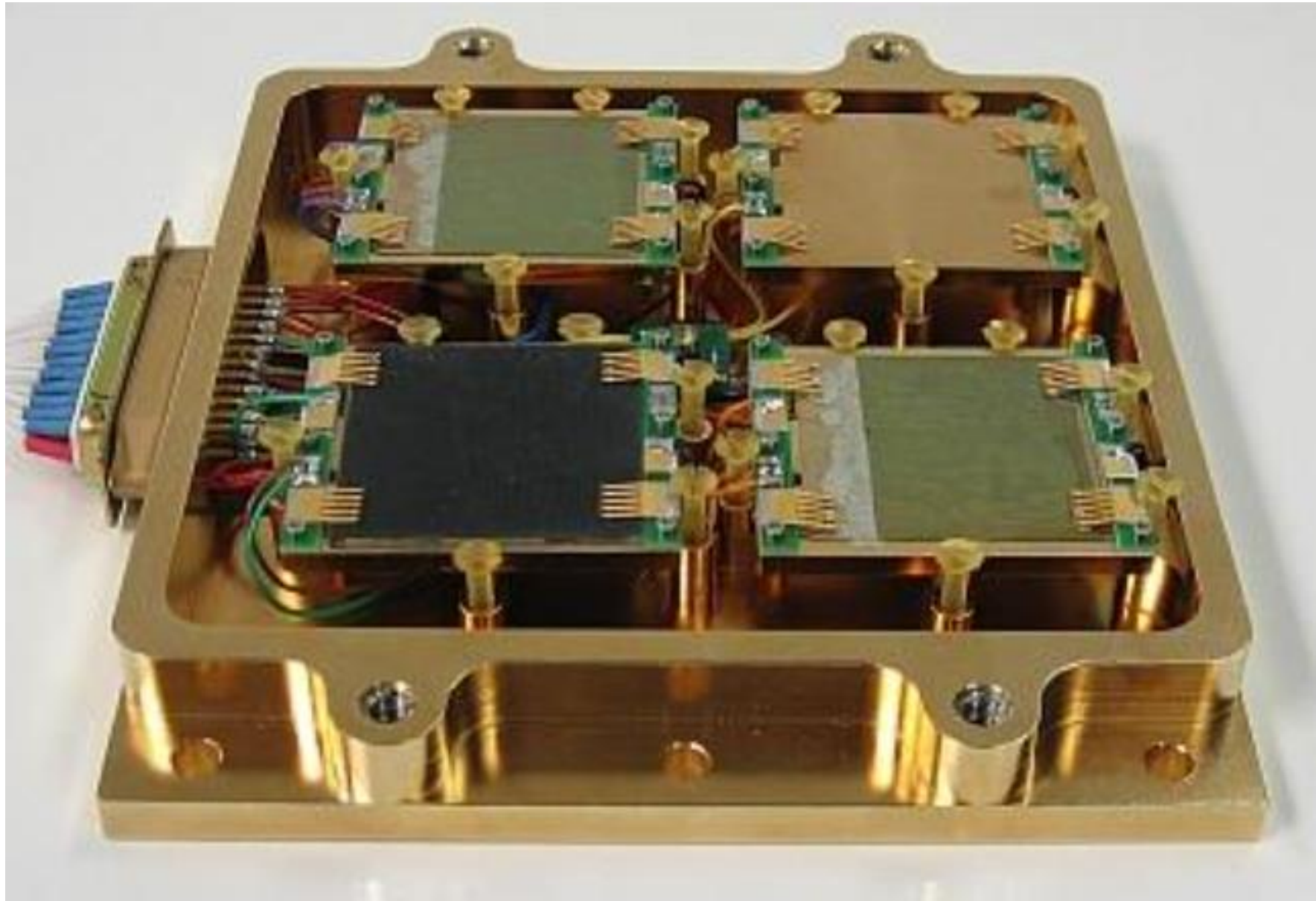

Przykłady urządzeń elektronicznych wysłanych w kosmos

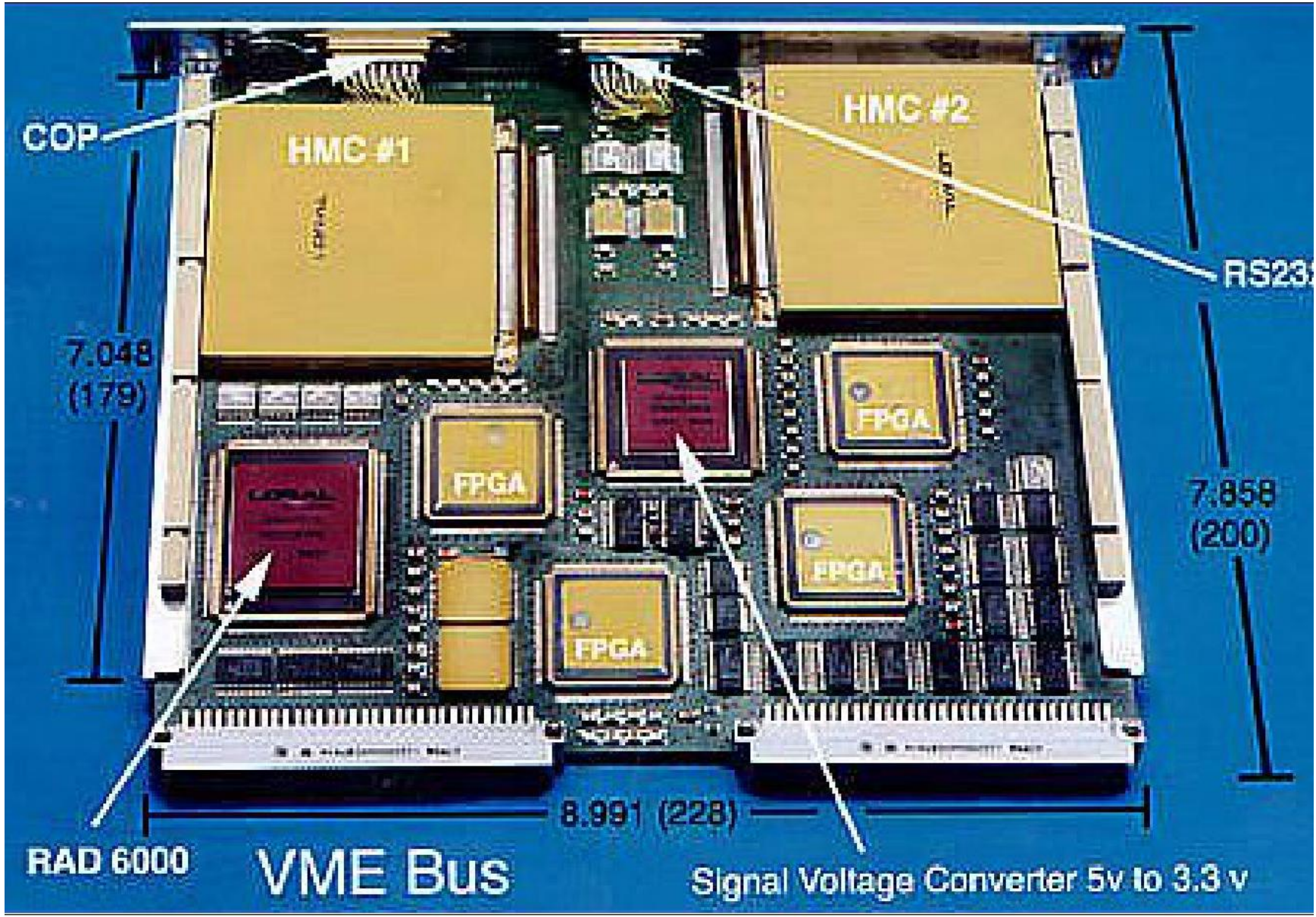
Proba-V, ESA

https://www.esa.int/Enabling_Support/Space_Engineering_Technology/Proba-V_will_put_European_gallium_nitride_to_its_first_space_test

MidSTAR-1 (Midshipmen Space Technology Applications Research-1)

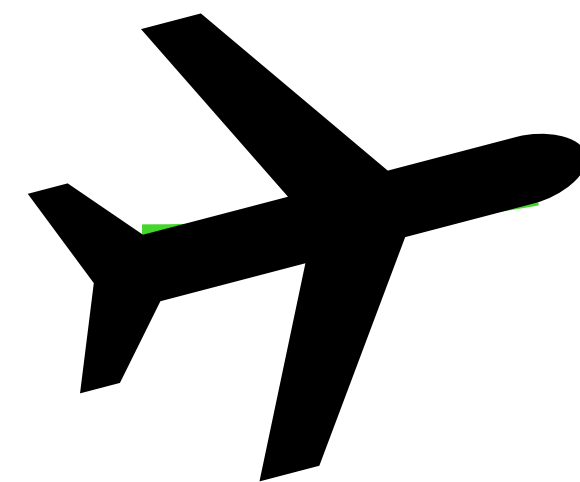
<https://www.eoportal.org/satellite-missions/midstar-1#eop-quick-facts-section>

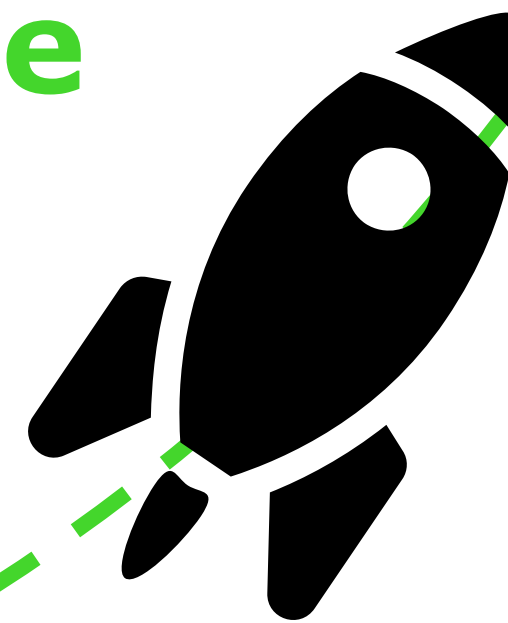
OCO-2 (Orbiting Carbon Observatory-2)

<https://www.eoportal.org/satellite-missions/oco-2#spacecraft>

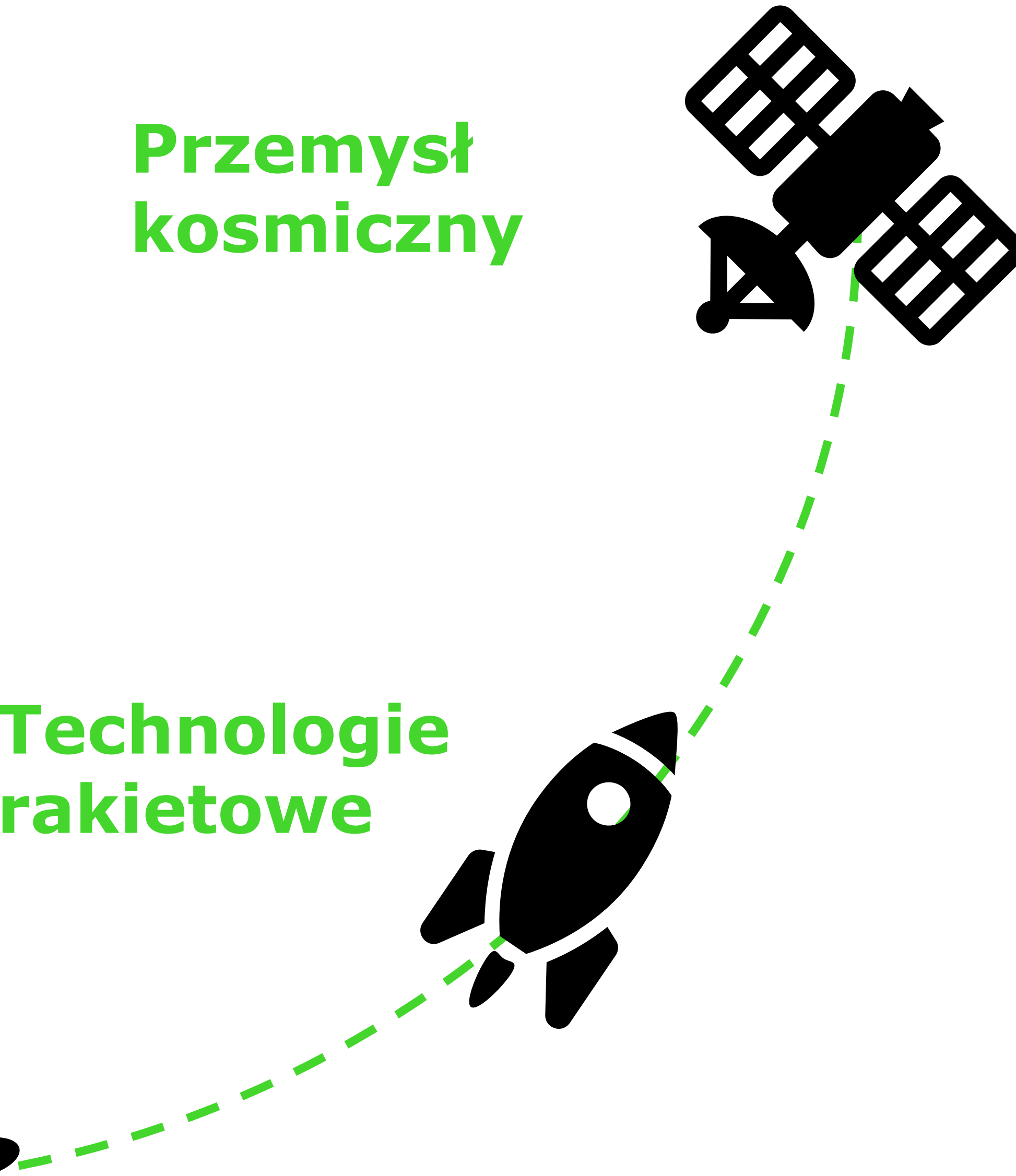
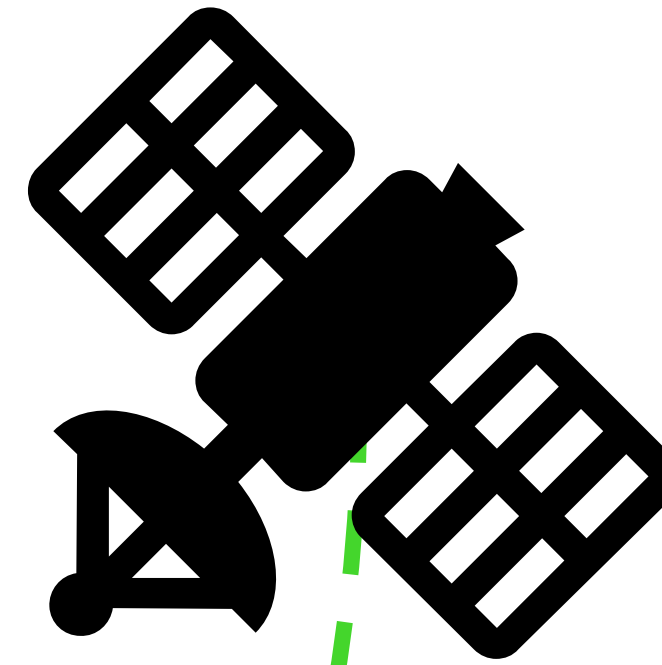
**Awionika
lotnicza**

**Technologie
raketowe**

**Przemysł
kosmiczny**

Lotnictwo

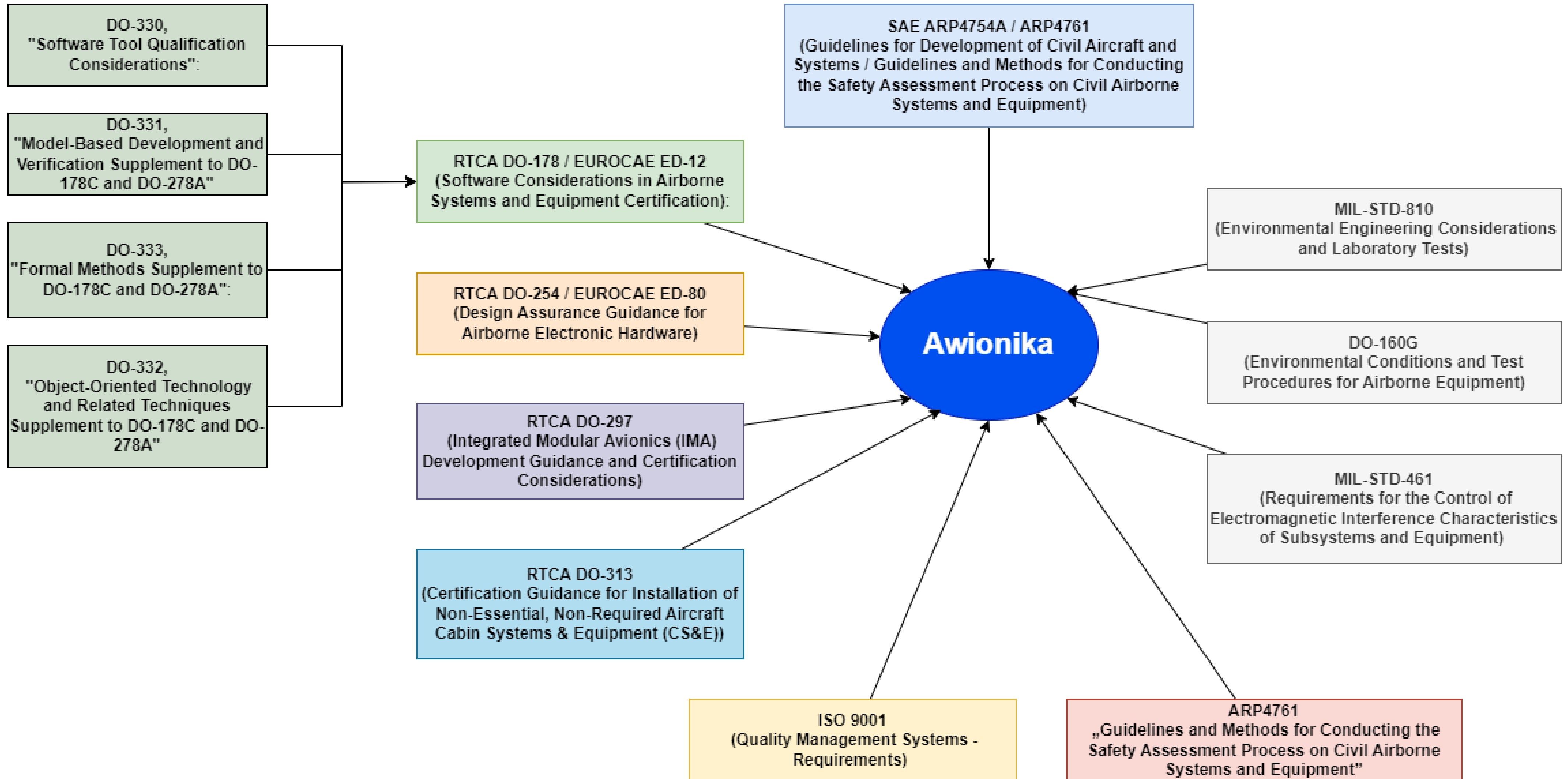
**Technologie
rakietowe**

**Przemysł
kosmiczny**

Normy Lotnicze

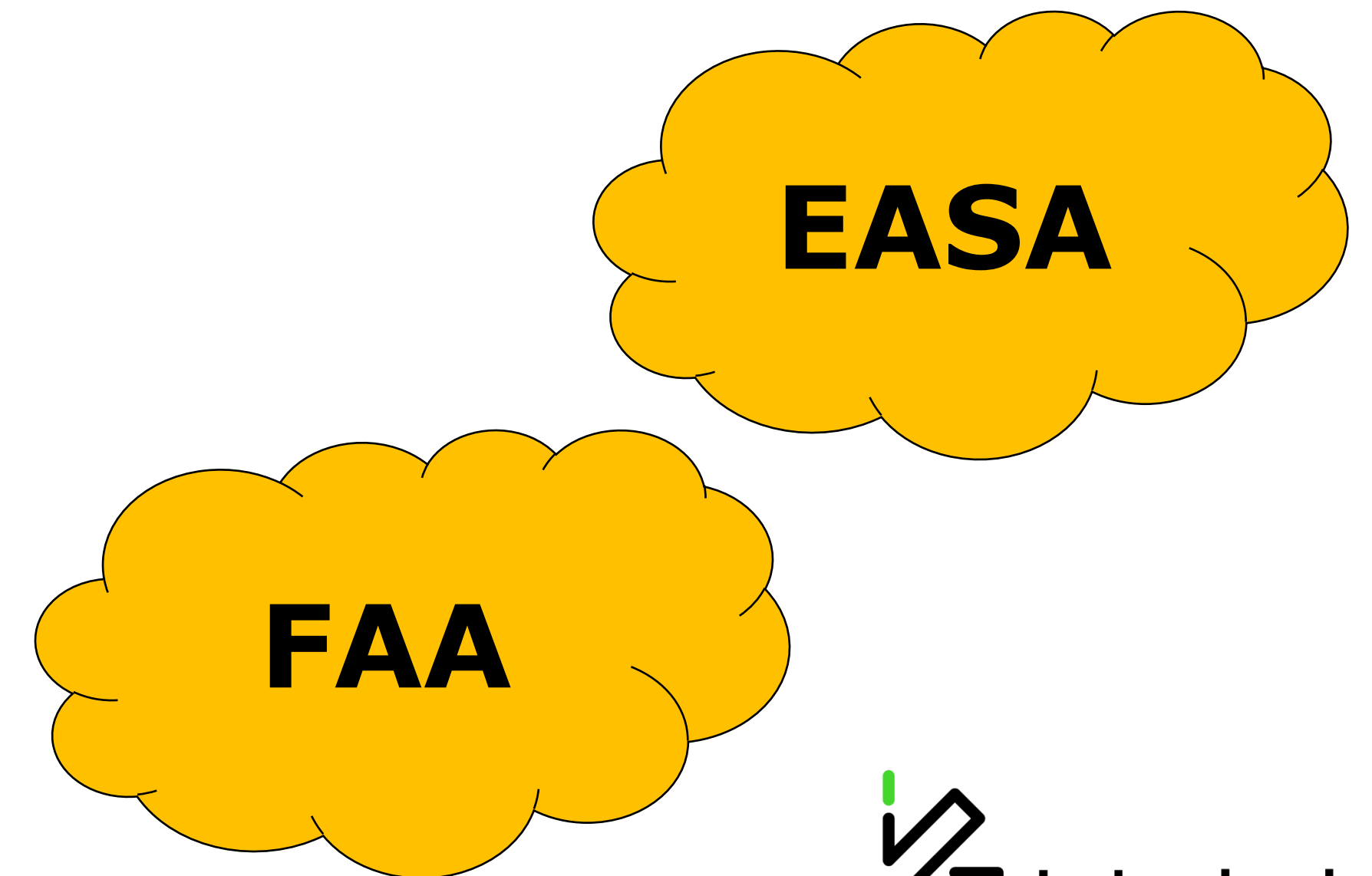

Norma DO 160G

Environmental Conditions and Test Procedures for Airborne Equipment

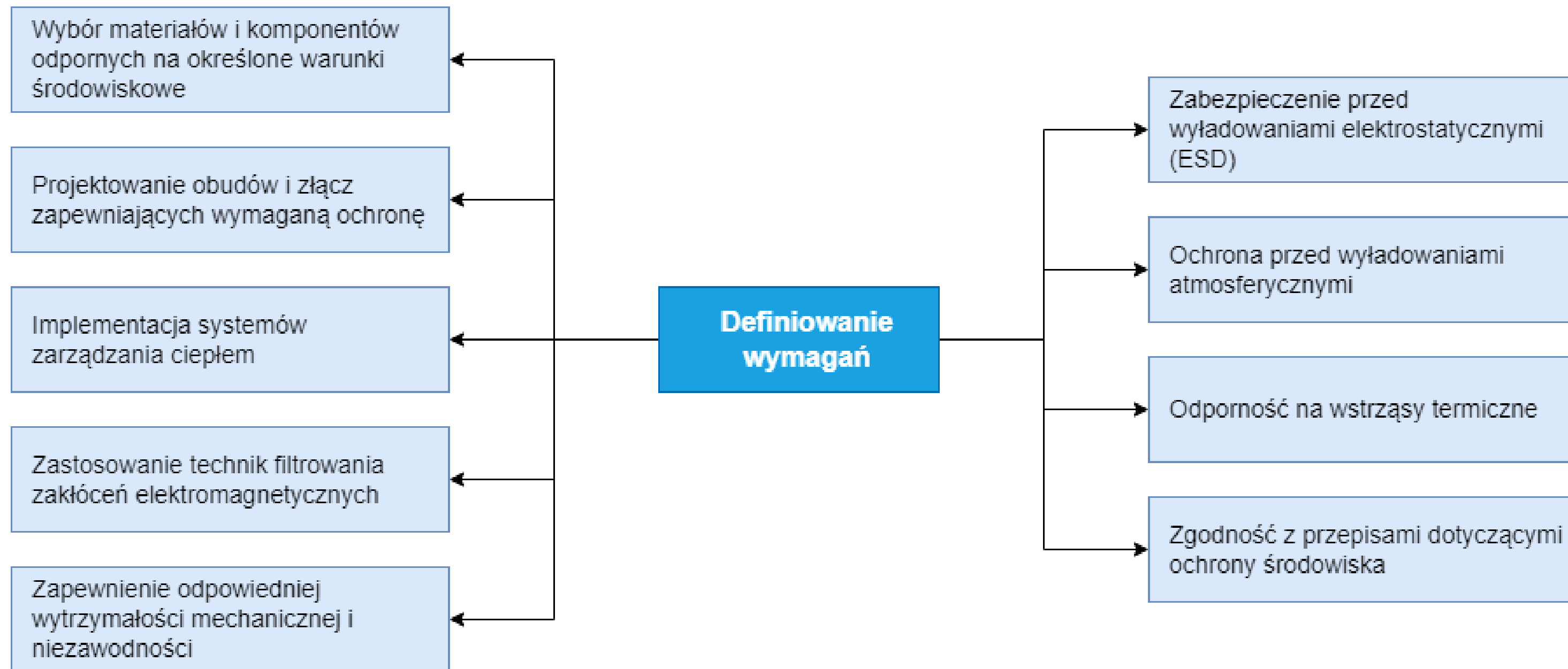
Norma DO-160G obejmuje szeroki zakres warunków środowiskowych, które mogą wpłynąć na wyposażenie lotnicze, takie jak:

- Zakłócenia RF
- Temperatura i wilgotność
- Wstrząsy i wibracje
- Wodoodporność i odporność na płyny
- Odporność na sól i korozję
- Wyładowania atmosferyczne
- Wpływ ciśnienia
- Promieniowanie słoneczne

Norma DO 160G

Environmental Conditions and Test Procedures for Airborne Equipment

Environmental Conditions and Test Procedures for Airborne Equipment

Section 1.0	
Section 2.0	Definitions of Terms - General
Section 3.0	Conditions of Tests
Section 4.0	Temperature and Altitude
Section 5.0	Temperature Variation
Section 6.0	Humidity
Section 7.0	Operational Shocks and Crash Safety
Section 8.0	Vibration
Section 9.0	Explosion Proofness
Section 10.0	Waterproofness
Section 11.0	Fluids Susceptibility
Section 12.0	Sand and Dust
Section 13.0	Fungus Resistance
Section 14.0	Salt Spray
Section 15.0	Magnetic Effect
Section 16.0	Power Input
Section 17.0	Voltage Spike
Section 18.0	Audio Frequency Conducted Susceptibility - Power Inputs
Section 19.0	Induced Signal Susceptibility
Section 20.0	Radio Frequency Susceptibility (Radiated and Conducted)
Section 21.0	Emission of Radio Frequency Energy
Section 22.0	Lightning Induced Transient Susceptibility
Section 23.0	Lightning Direct Effects
Section 24.0	Icing
Section 25.0	Electrostatic Discharge
Section 26.0	Fire, Flammability
Appendix A	Environmental Test Identification
Appendix B	Membership
Appendix C	Change Coordinators

Note:

Detailed Tables of Contents appear on the inside of most sections.

Źródło: RTCA DO 160G

Zasilanie elektryczne oraz Impulsy napięcia na zasilaniu

DO-160G rozdział nr 16 oraz 17

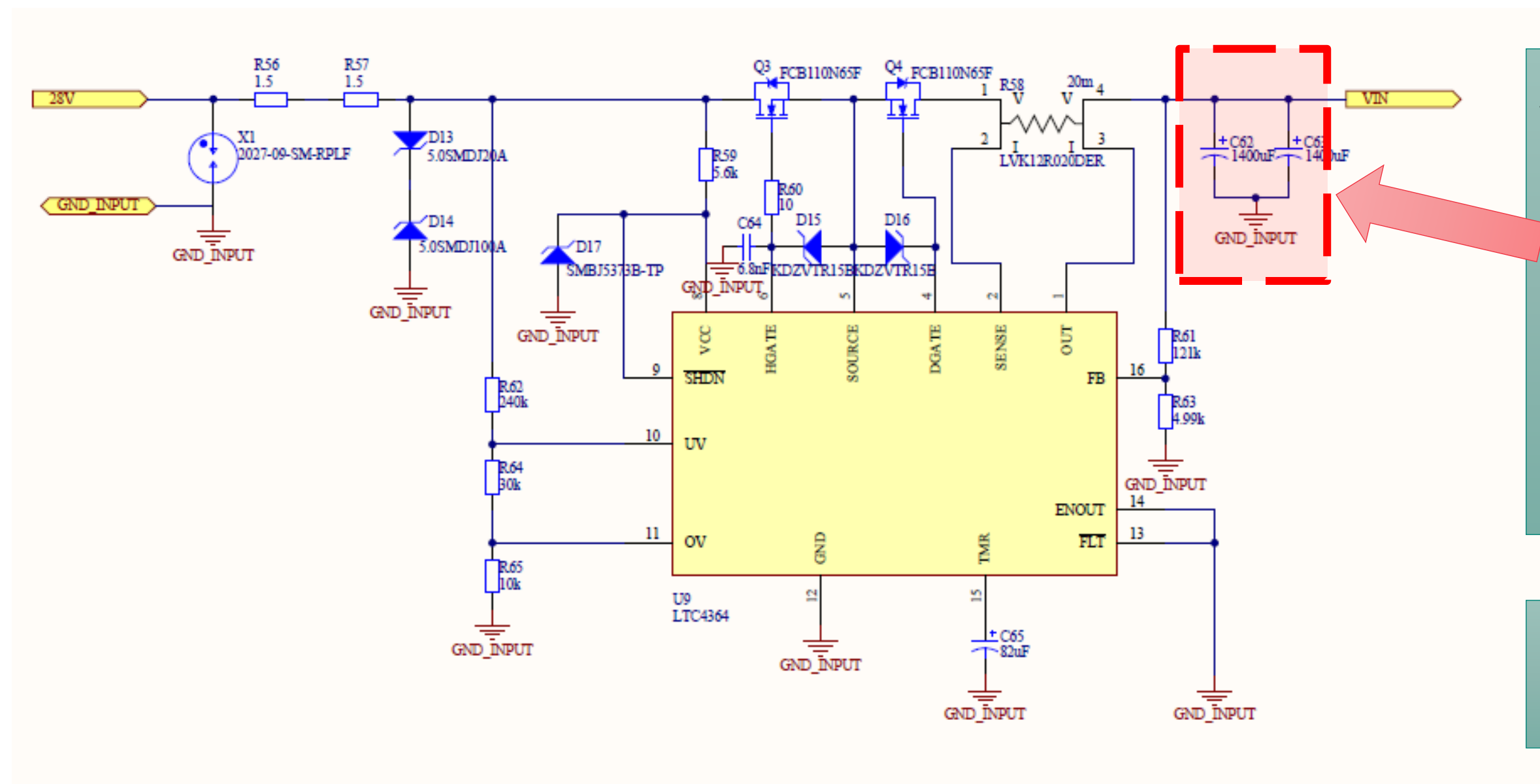
Sekcja "Power Input", jest szczególnie istotna przy projektowaniu modułów zasilania. Określa ona testy, które zapewniają, że układy zasilania będą niezawodnie pracować przy różnych napięciach i częstotliwościach, mogą wytrzymać przepięcia, przerwy w dostawie energii oraz inne anomalie, które mogą wystąpić w środowisku lotniczym.

Badane są m.in.:

- Wariacje Napięcia
- Wariacje Częstotliwości
- Wpływ Zakłóceń
- Zmiany Fazy
- Zgodność z Harmonicznymi
- Przełączanie Zasilania
- Przerwy w zasilaniu

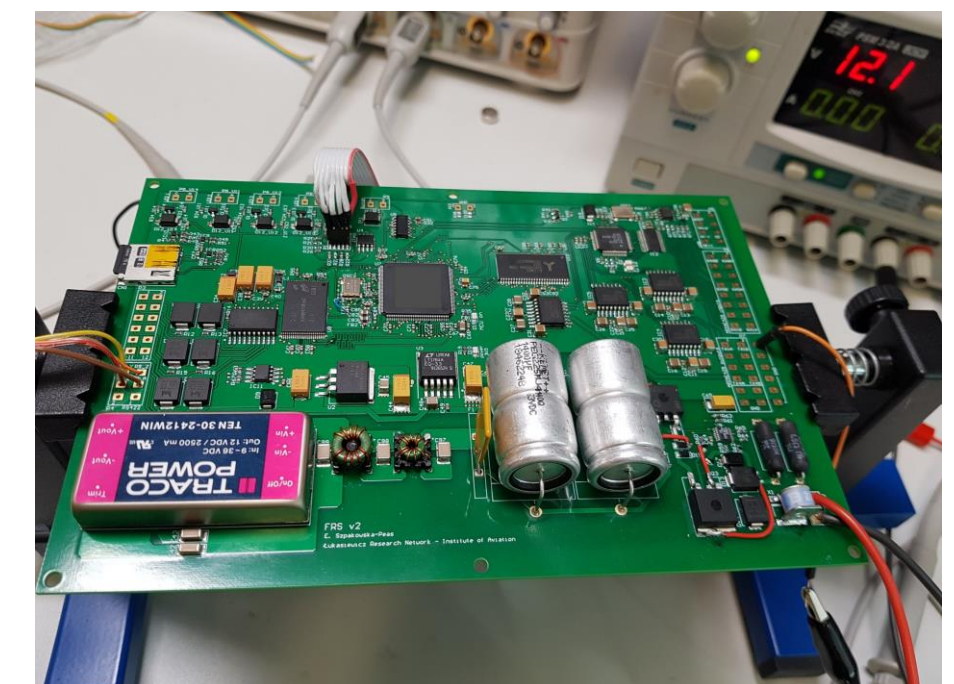
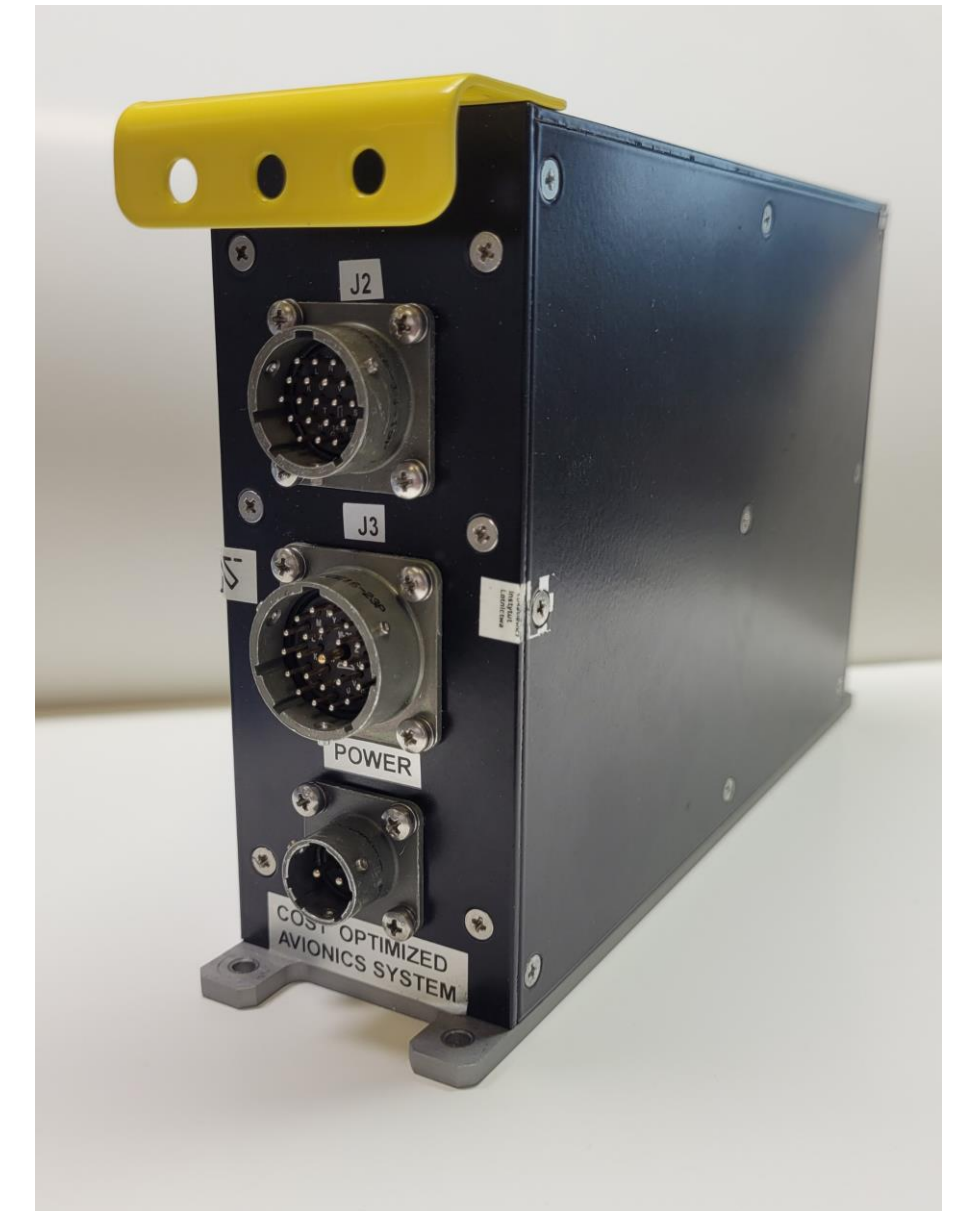
Przykład rozwiązania: Zasilanie elektryczne i jego zabezpieczenia

Kategoria wyposażenia – B wg DO-160G rozdz. 16 oraz A wg DO-160G rozdz. 17

Aluminiowe Kondensatory elektrolityczne o wysokiej pojemności. Dodatkową funkcją oprócz filtrowania zakłóceń jest magazynowanie energii w razie spadku napięcia/ chwilowego krótkiego braku zasilania

Overvoltage protection: 35V
Undervoltage protection: 8.75V

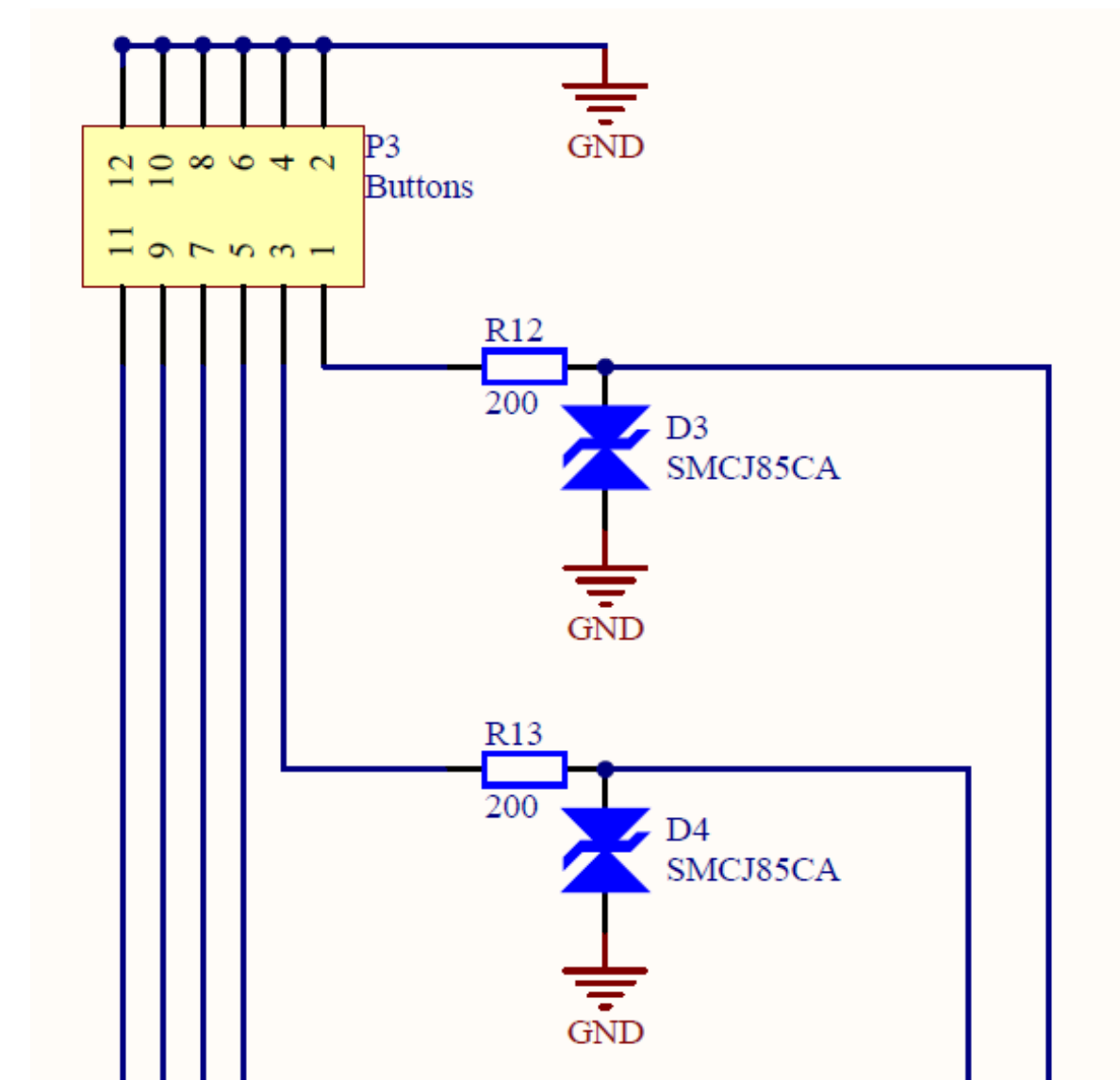
Zabezpieczenia wejść sygnałowych

- Zastosowanie Tłumików Przepięć (Surge Suppressors): np. warystory, diody transilowe, diody Zenera, układy gasikowe
- Ograniczniki napięcia
- Filtracja i ekranowanie
- Zastosowanie odpowiednich Płyt Drukowanych
- Optymalne rozmieszczanie komponentów
- Zabezpieczenie Złączy
- Użycie Multiplexerów i Buforów
- Dedykowane układy z wbudowanymi zabezpieczeniami:

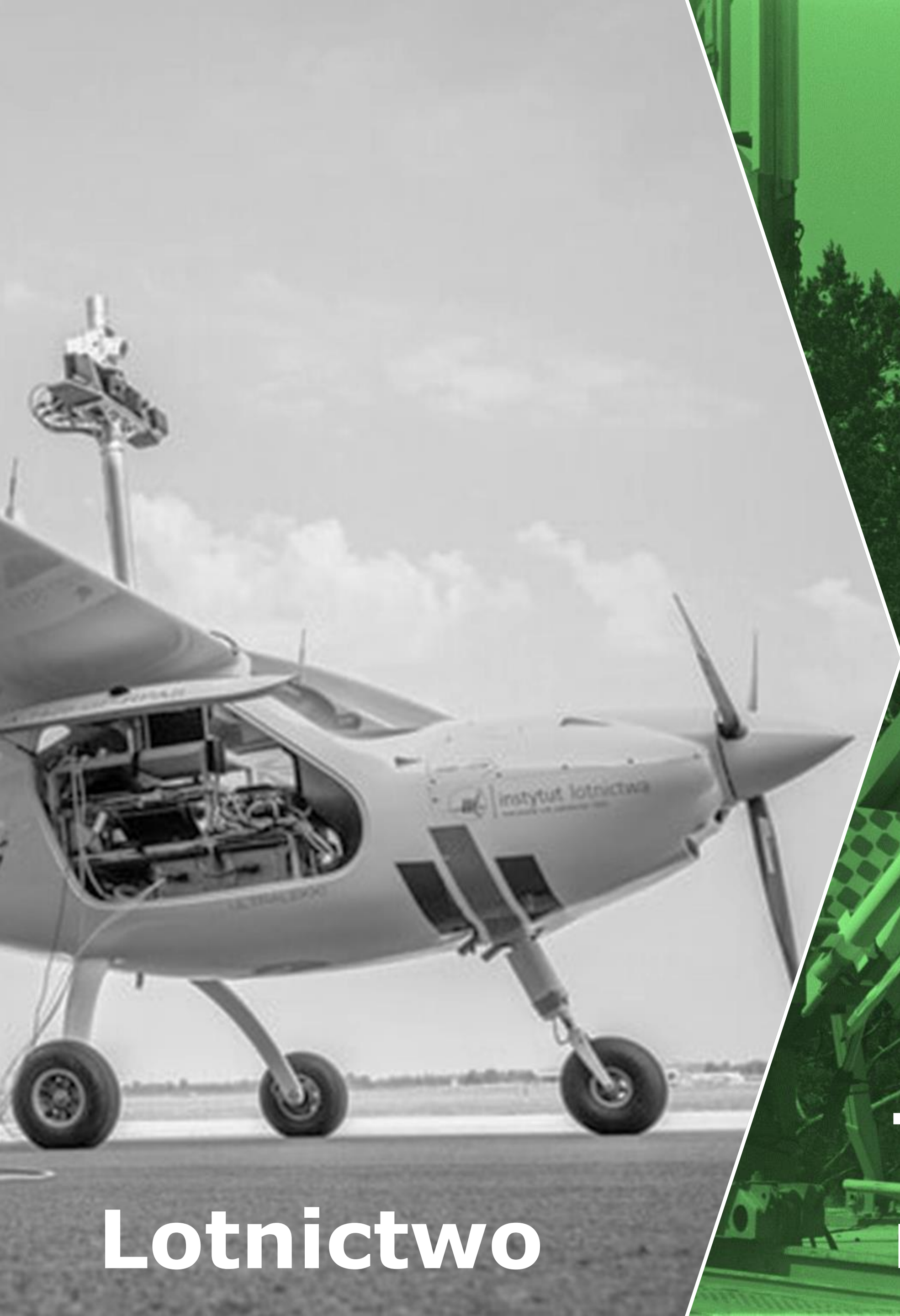
The HI-8597 is a 3.3V single supply ARINC 429 line driver with built-in lightning protection. The internal lightning protection circuitry allows compliance with RTCA/DO-160G, Section 22 Level 3 Pin Injection Test Waveform Set A (3 & 4), Set B (3 & 5A) and Set Z (3 & 5B) without the use of any external components, an industry first. Pin surge levels for Level 3 are summarized as follows:

Waveform 3	Waveform 4	Waveform 5A	Waveform 5B
Voc/Isc	Voc/Isc	Voc/Isc	Voc/Isc
600V/24A	300V/60A	300V/300A	300V/300A

Przykład transceivera dla interfejsu ARINC 429 z wbudowanymi zabezpieczeniami
Źródło: hi-8597_v-rev-k.pdf

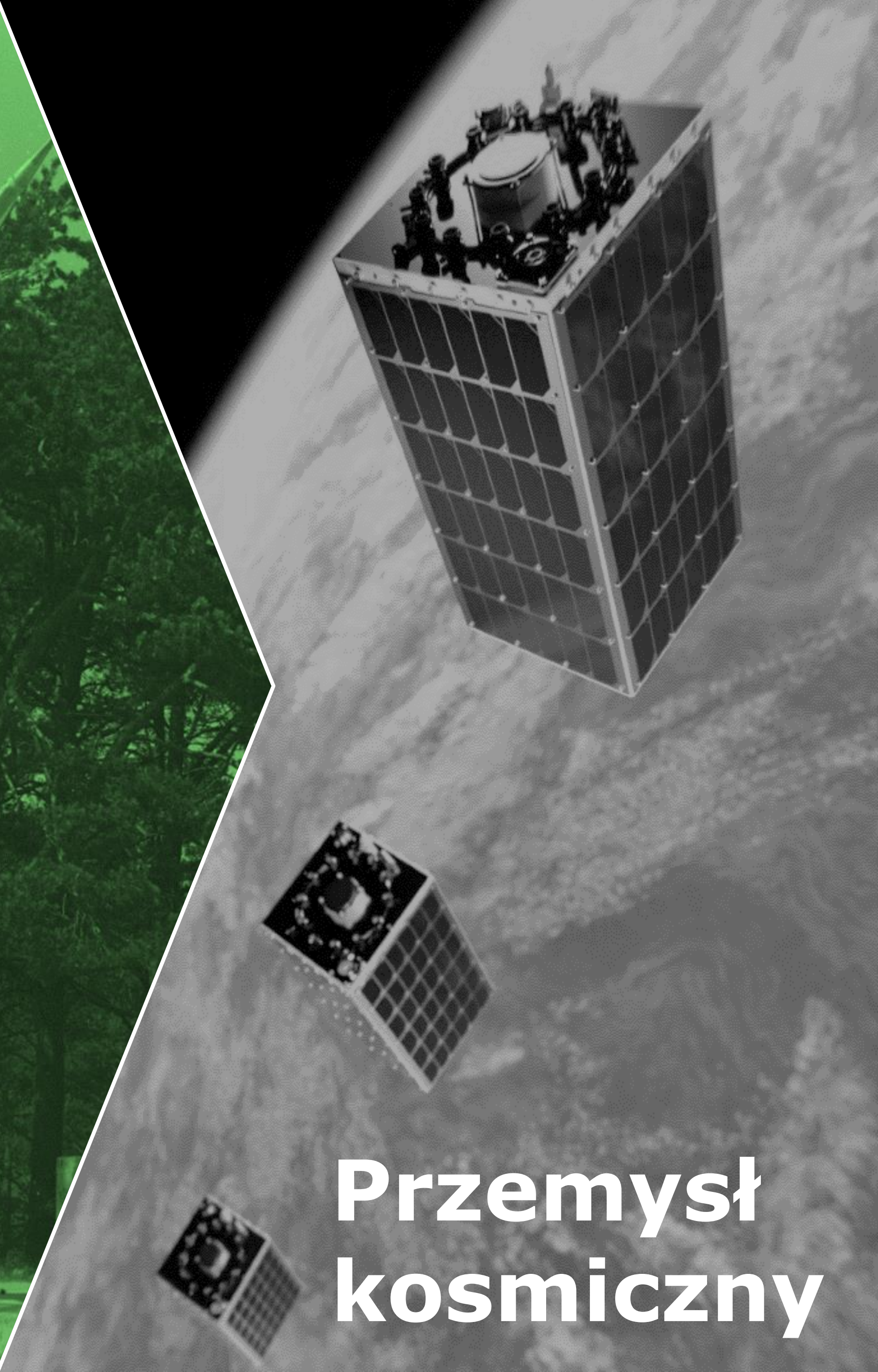
Przykład zabezpieczenia linii sygnałowej:
Transile dwukierunkowe + rezystory MELF

Lotnictwo

**Technologie
raketowe**

**Przemysł
kosmiczny**

Technologie raketowe

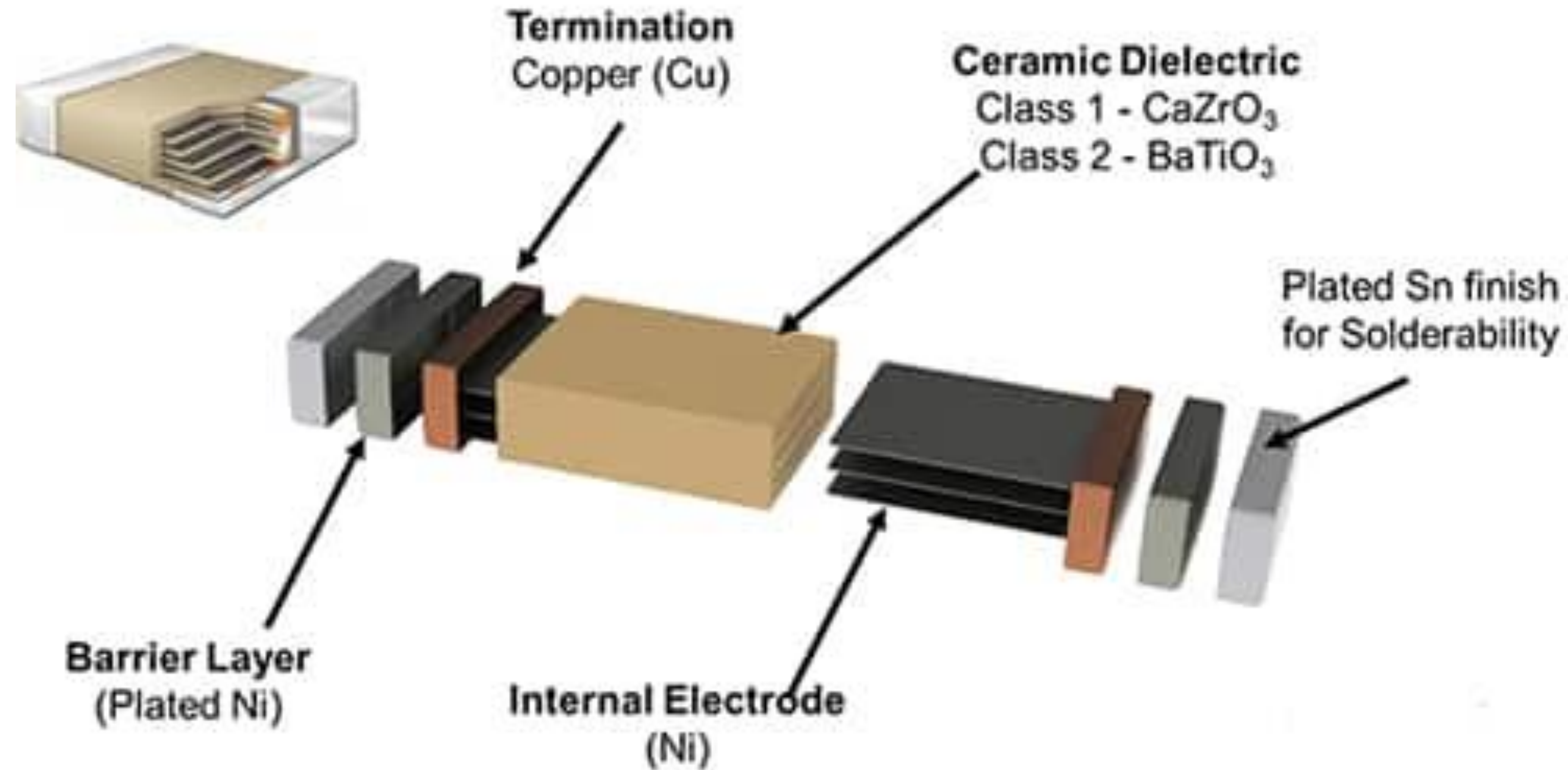
Wysokie przeciążenia i wysoki poziom wibracji

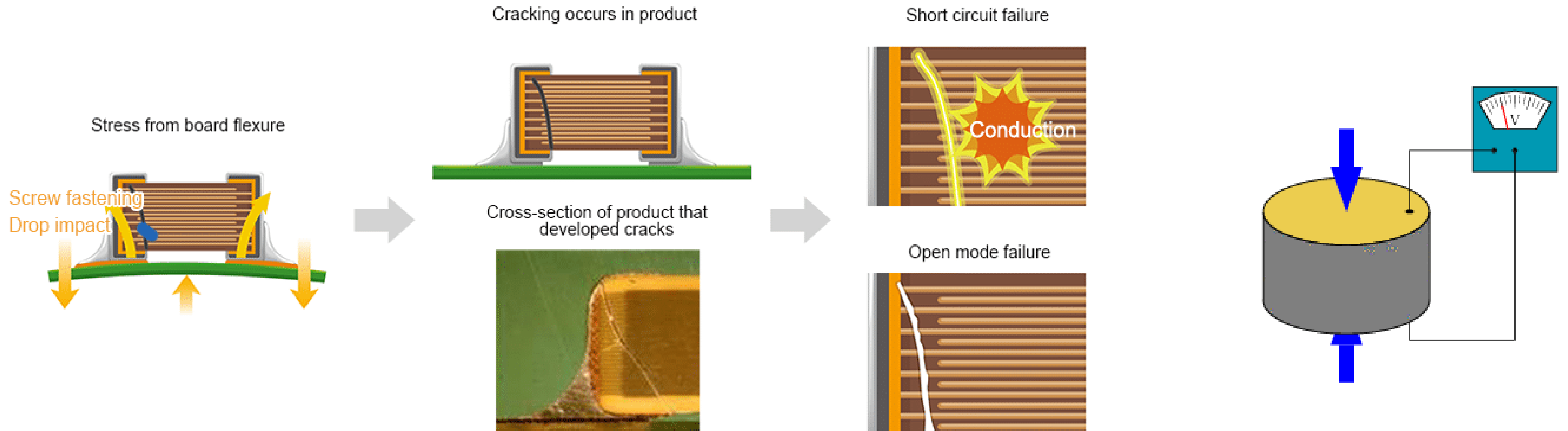
Technologie rakietowe

Problemy z kondensatorami – budowa MLCC

Technologie rakietowe

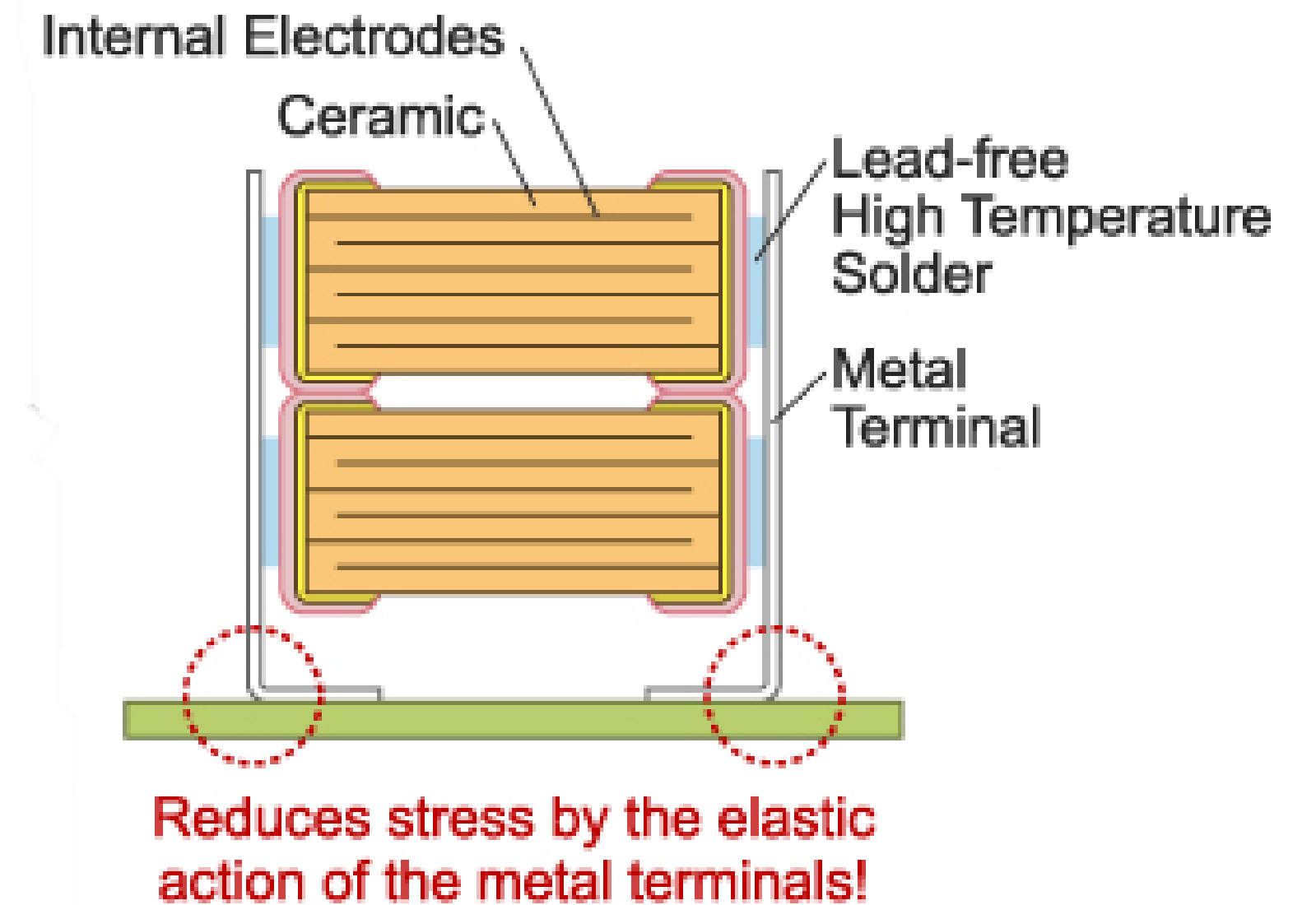
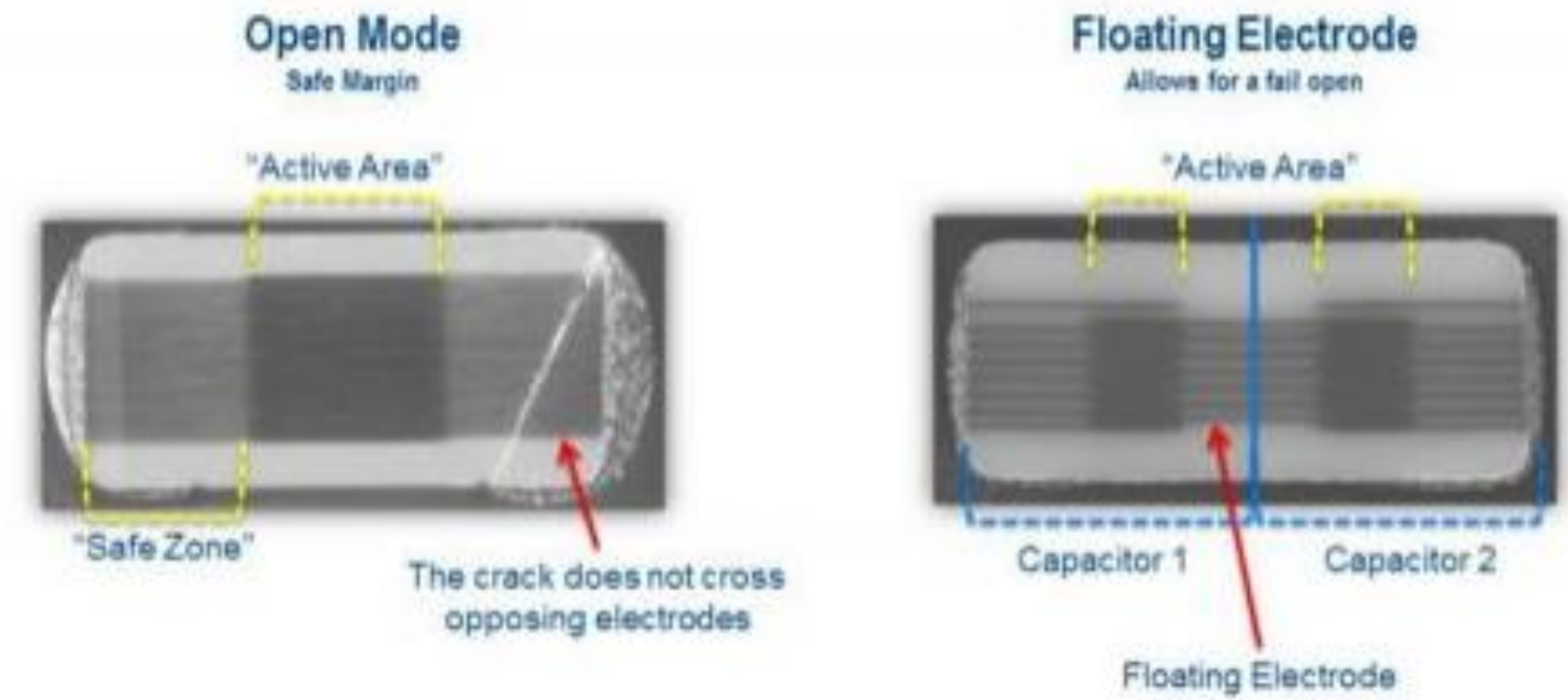
Problemy z kondensatorami – możliwe uszkodzenia i efekt piezoelektryczny

Technologie rakietowe

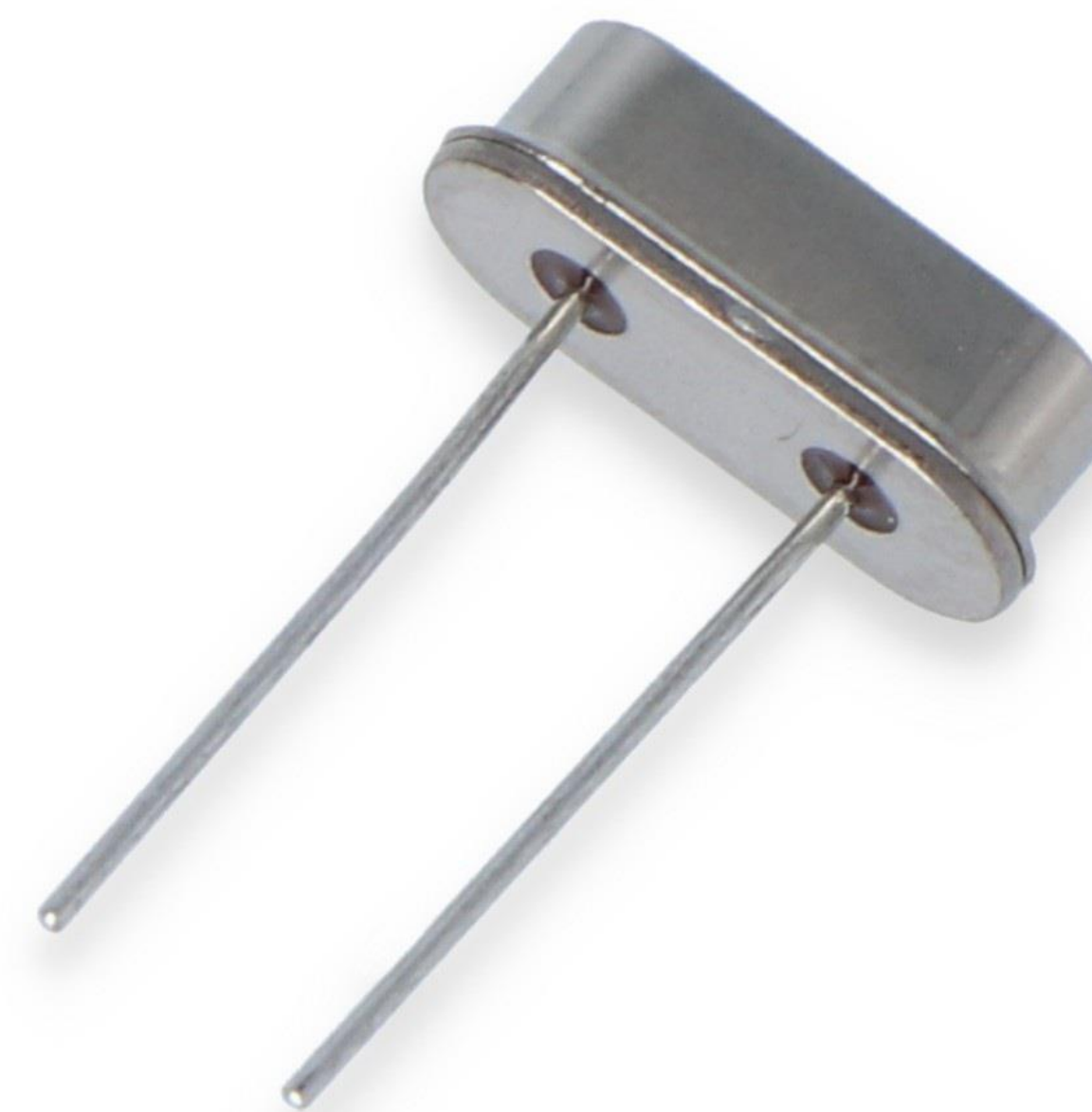
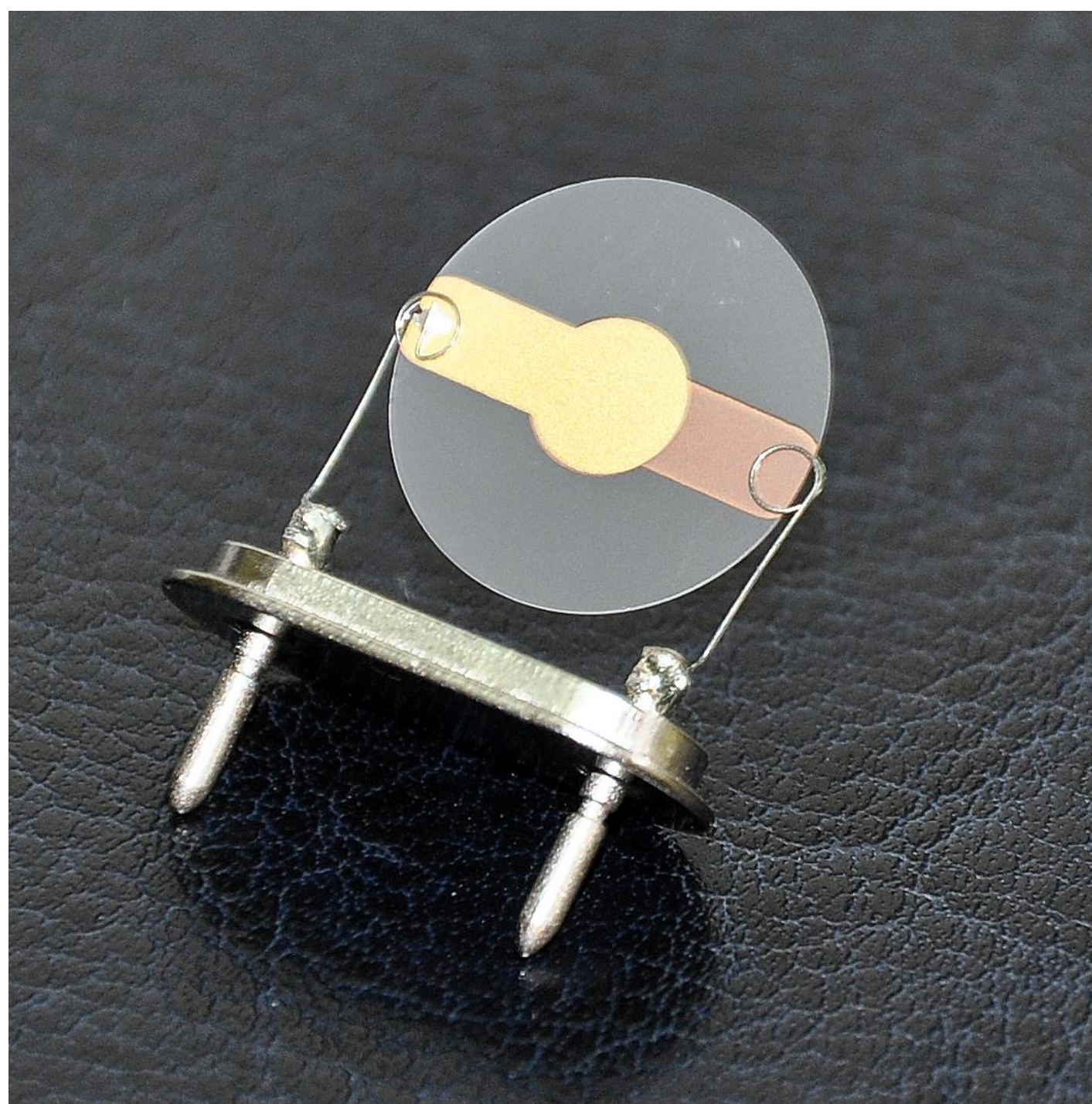
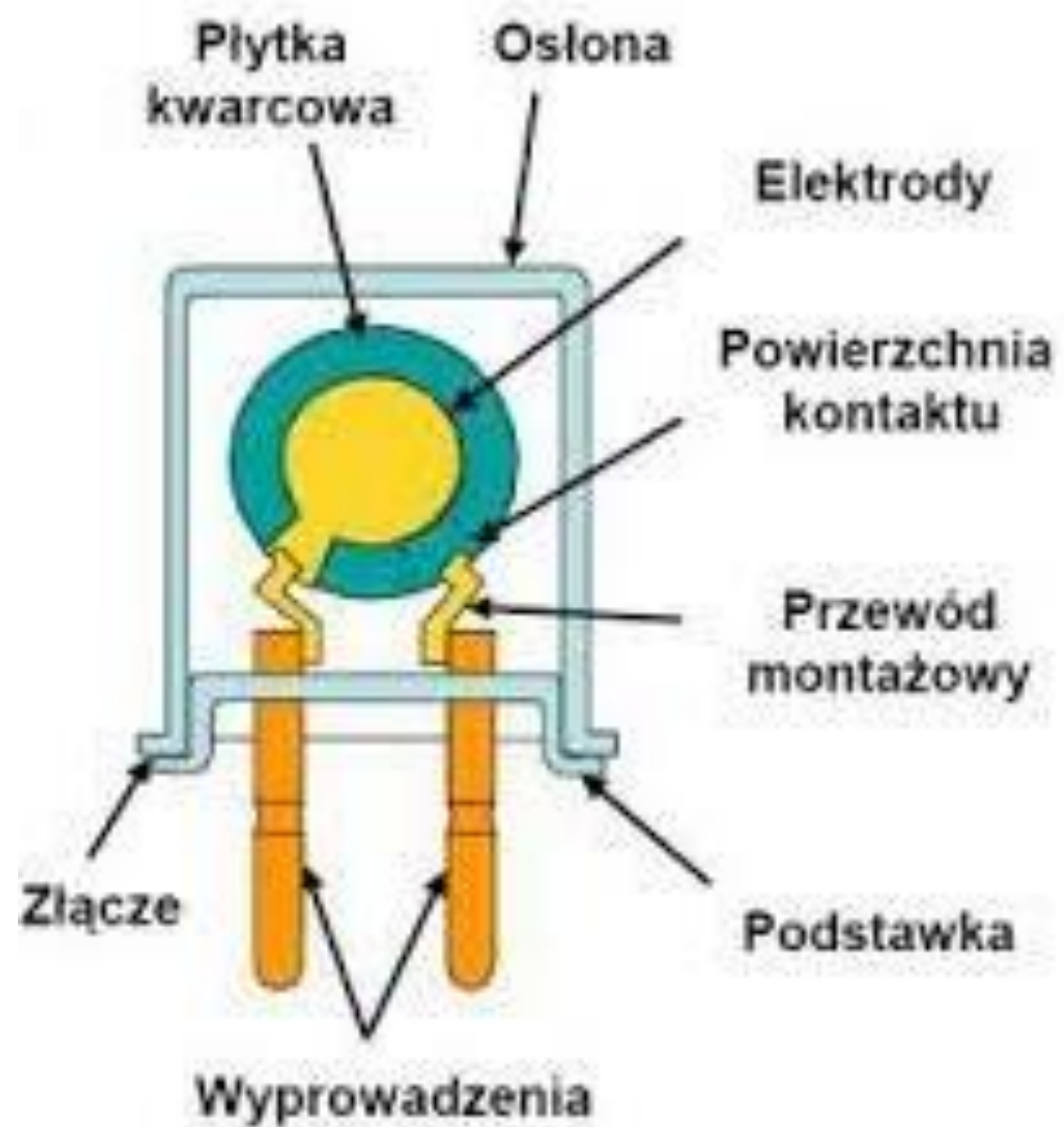
Problemy z kondensatorami - rozwiązania

- Małe rozmiary obudów – max. 1210
- Wytrzymalszy materiał dielektryczny zasada C0G > X7R > inne
- Wybór kondensatorów specjalistycznych:
  - Open Mode MLCCs
  - Floating Electrode MLCCs
  - Soft termination MLCCs
  - Metal cap MLCCs
- Odpowiedni design PCB
- Wybór kondensatorów innego typu

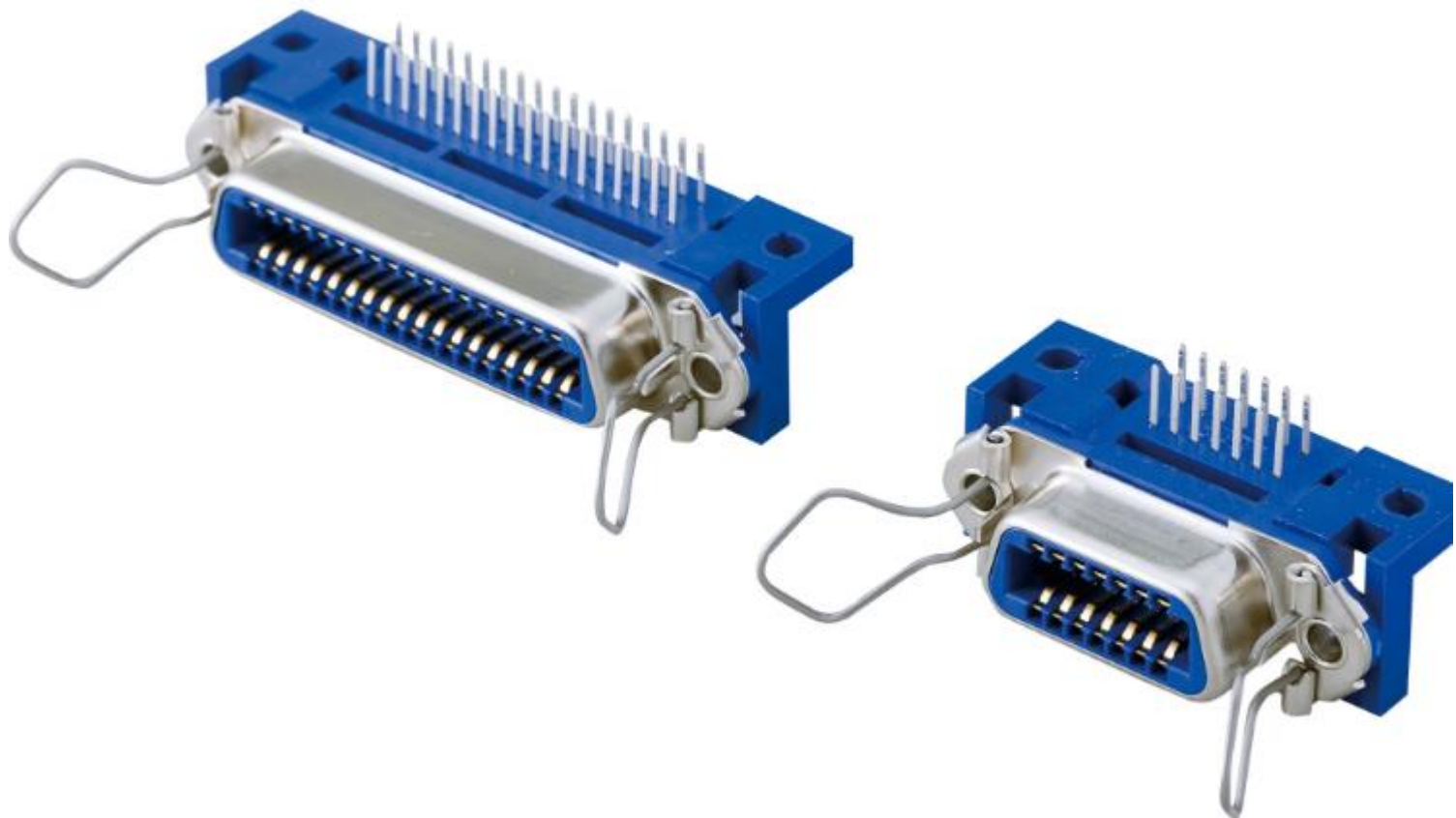
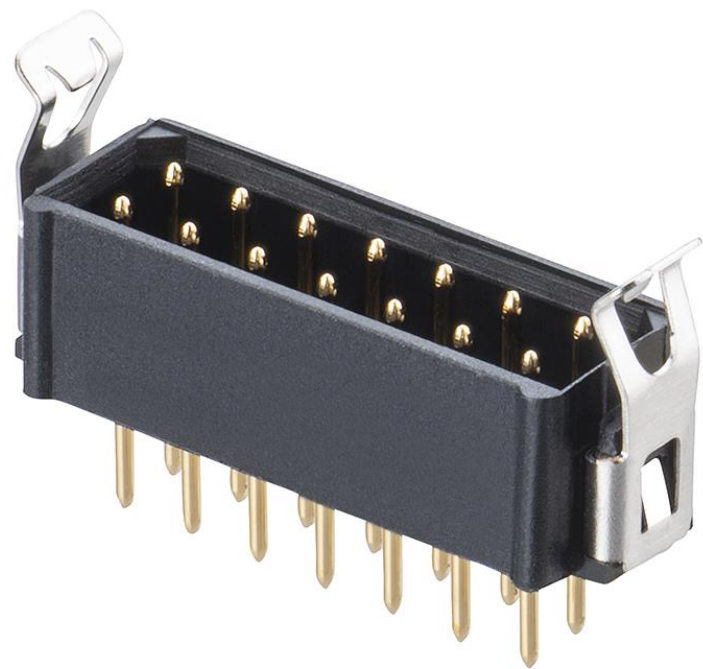
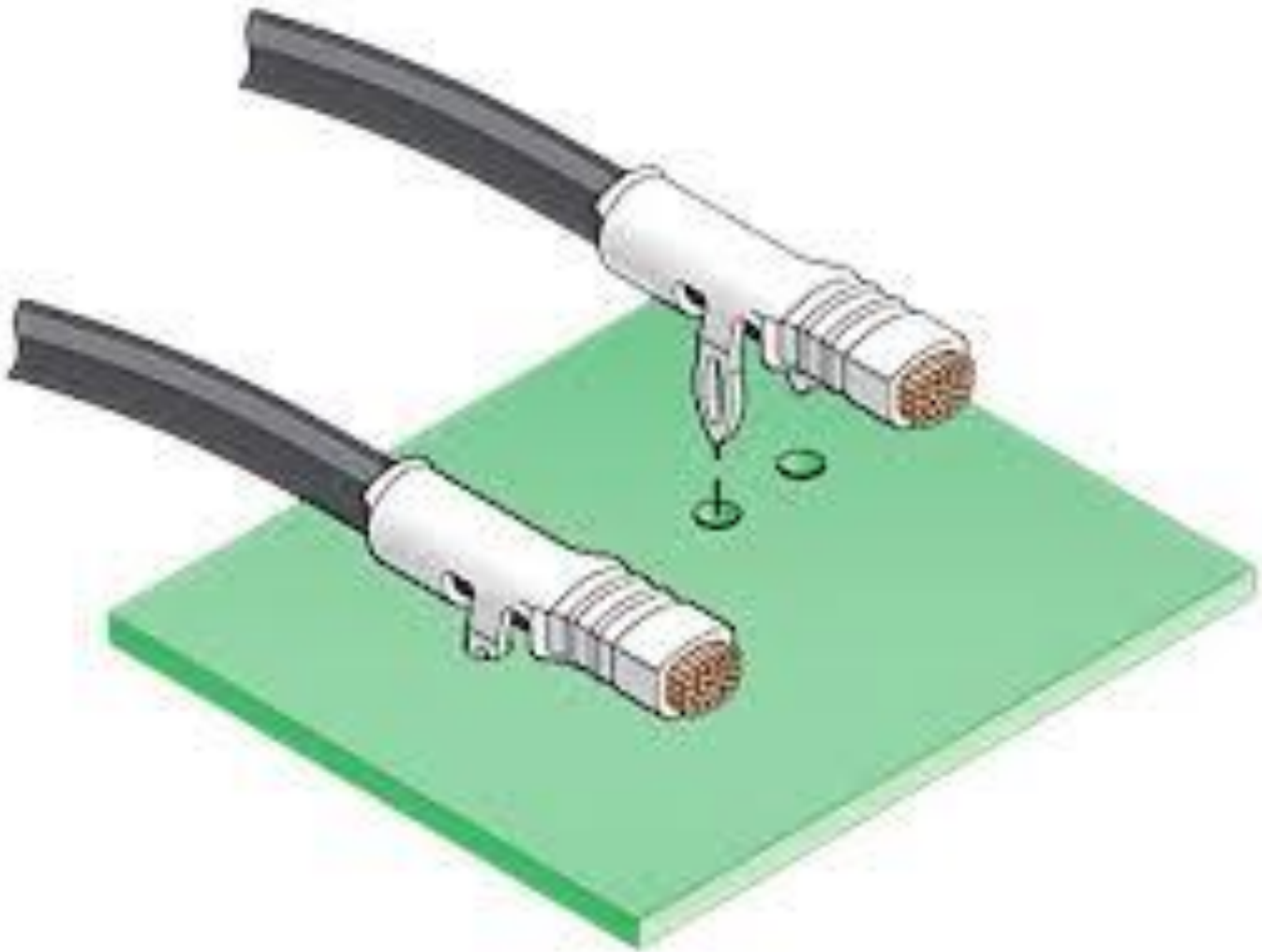
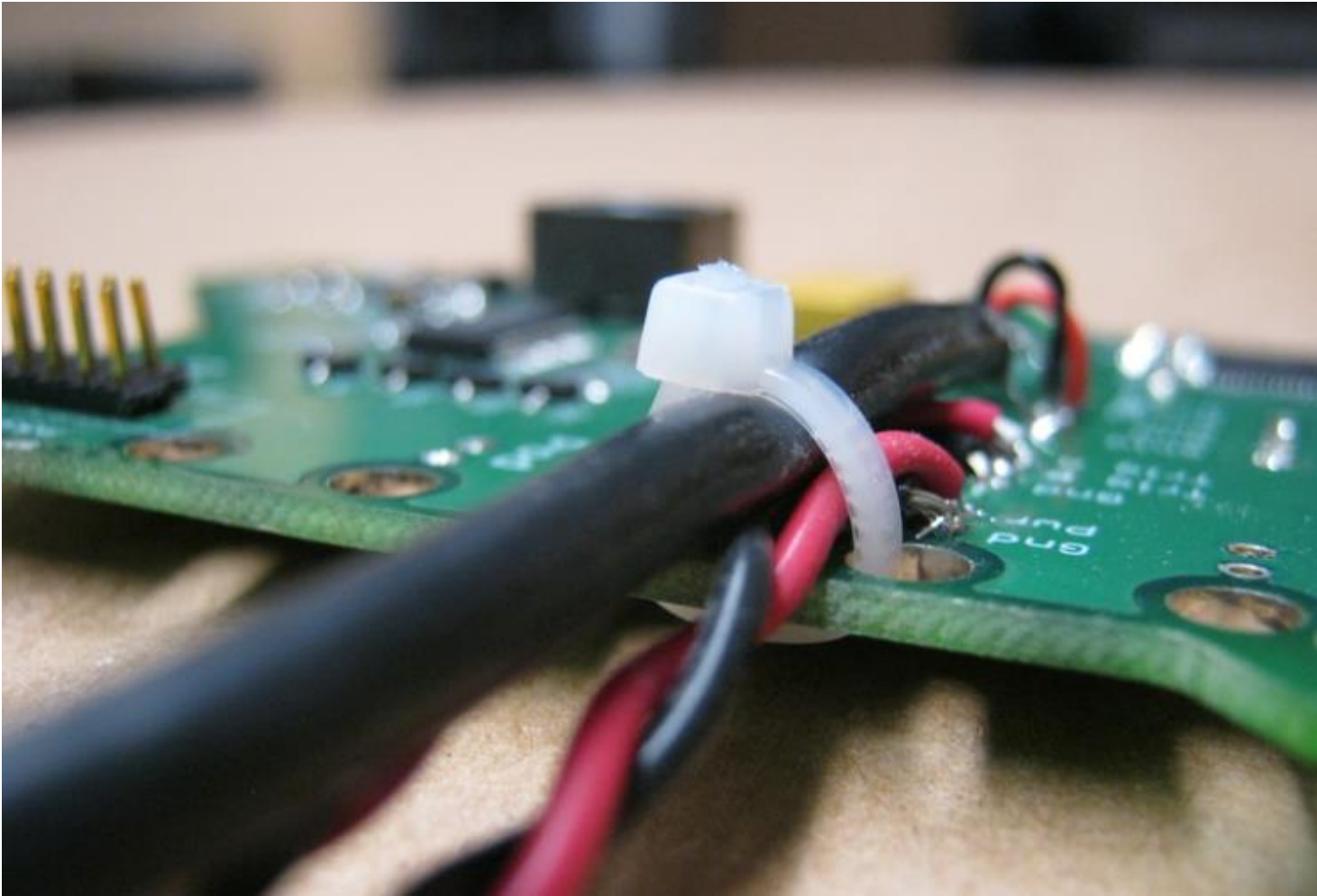
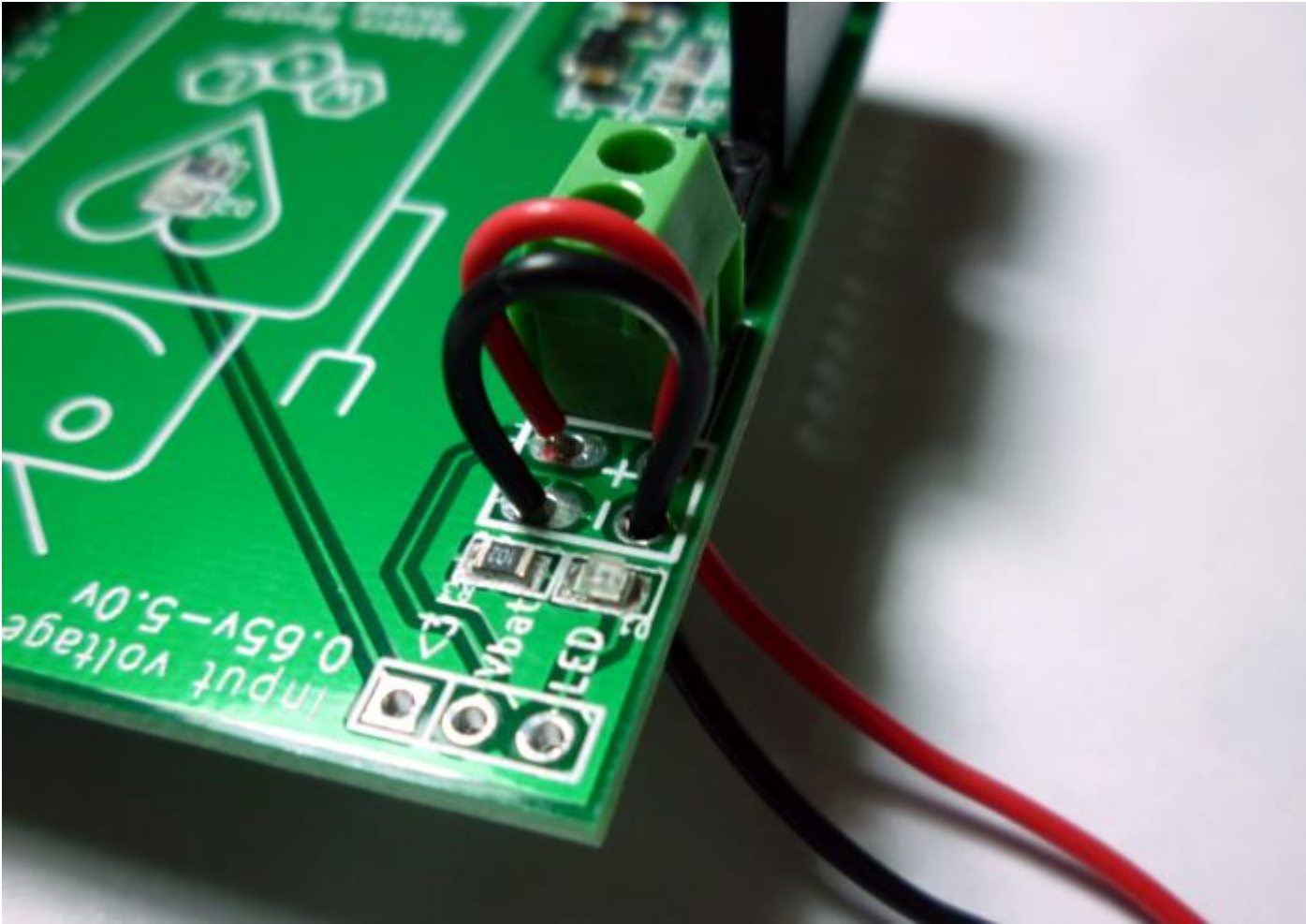
Technologie raketowe

Problemy z oscylatorami

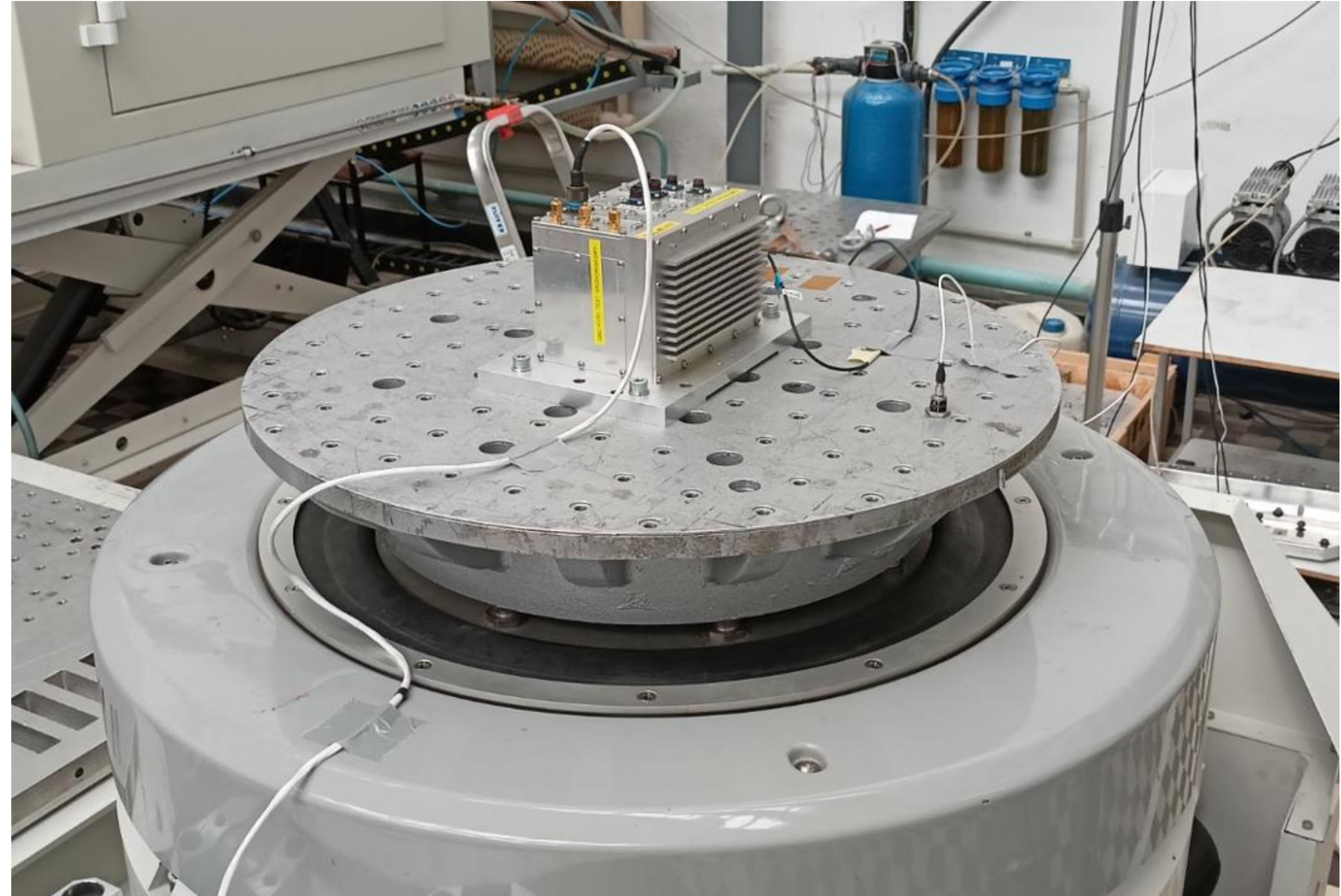
Technologie raketowe

Problemy mechaniczne

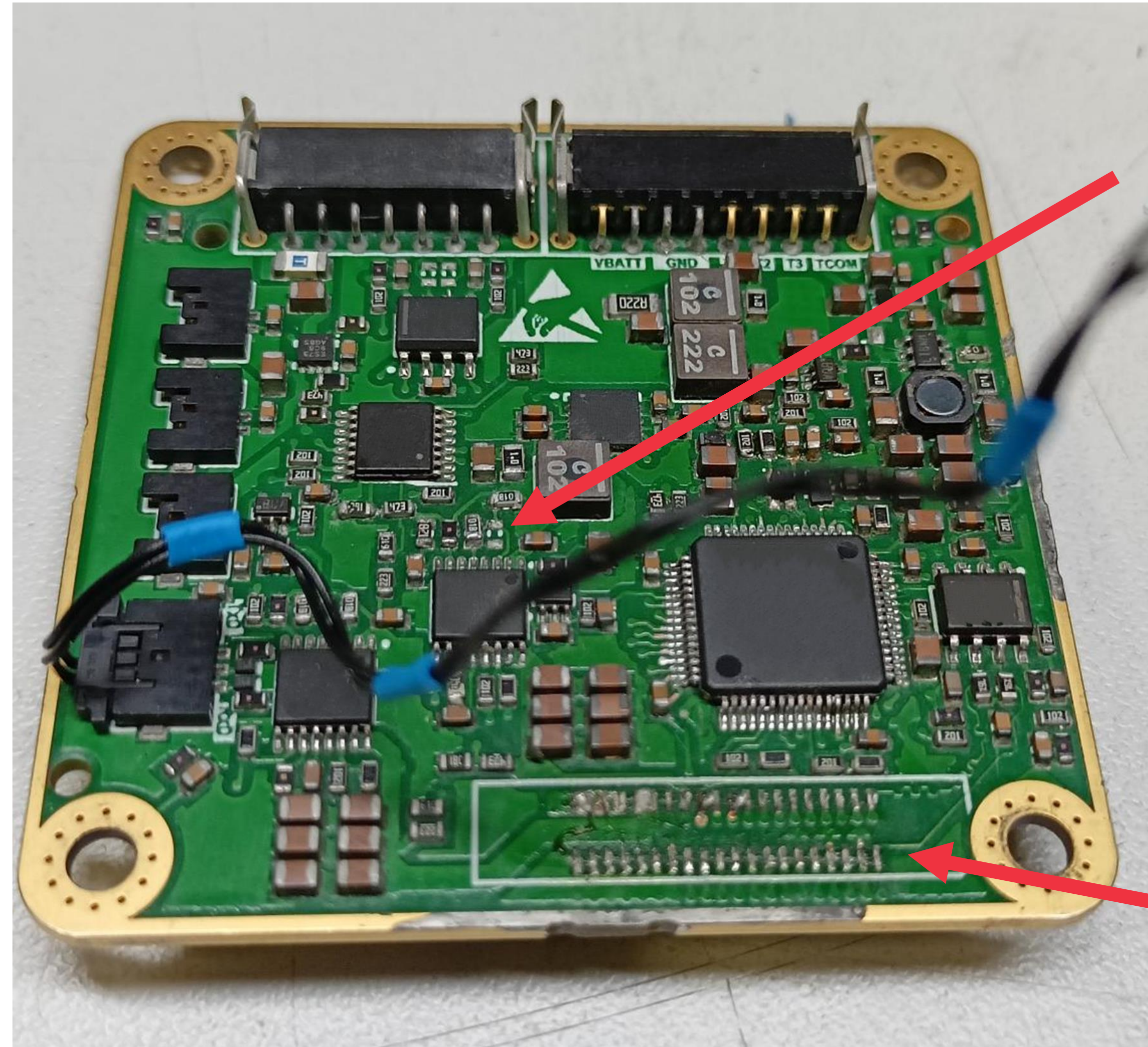
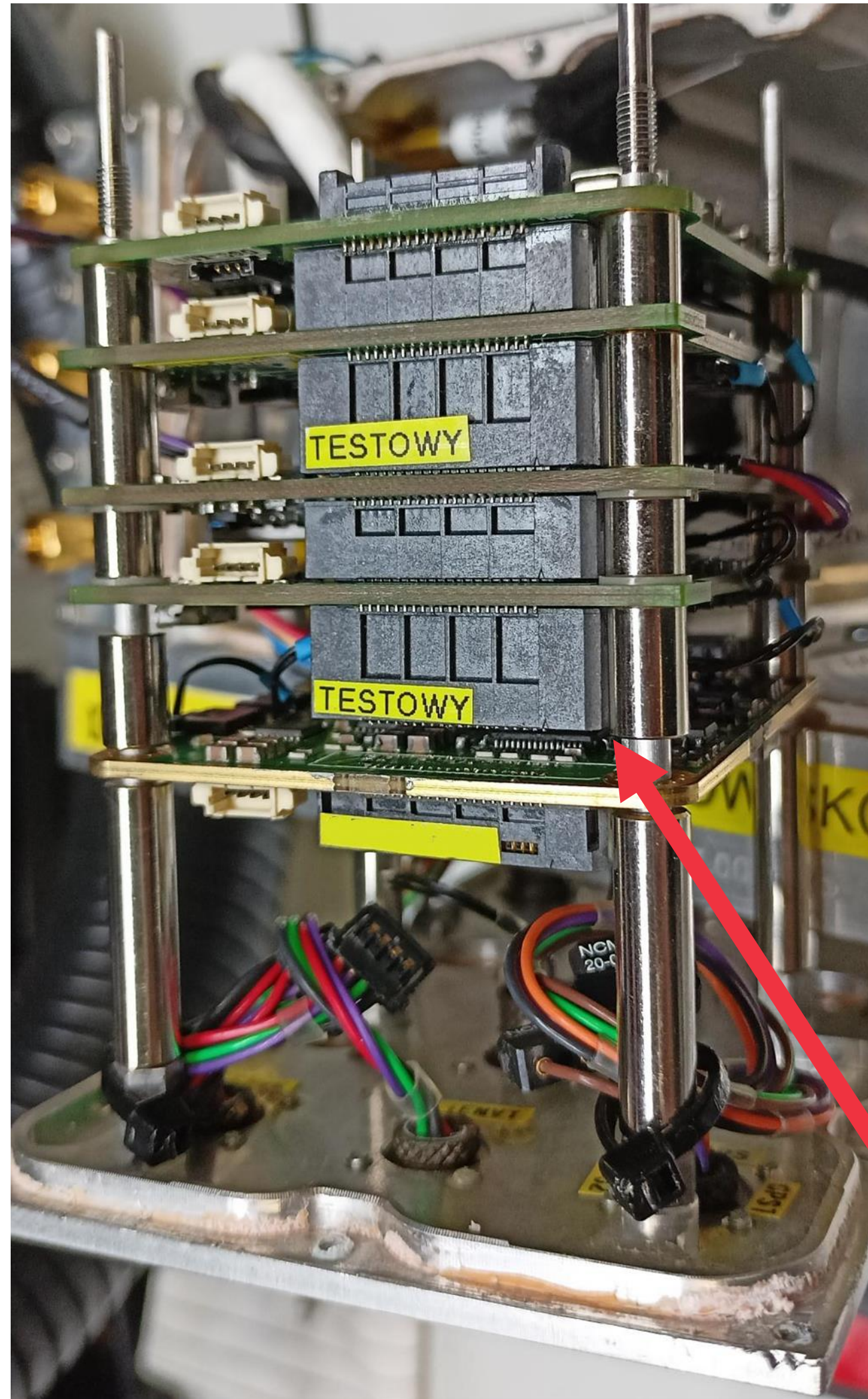
Technologie raketowe

Testy środowiskowe

Technologie raketowe

Testy środowiskowe – uszkodzenia

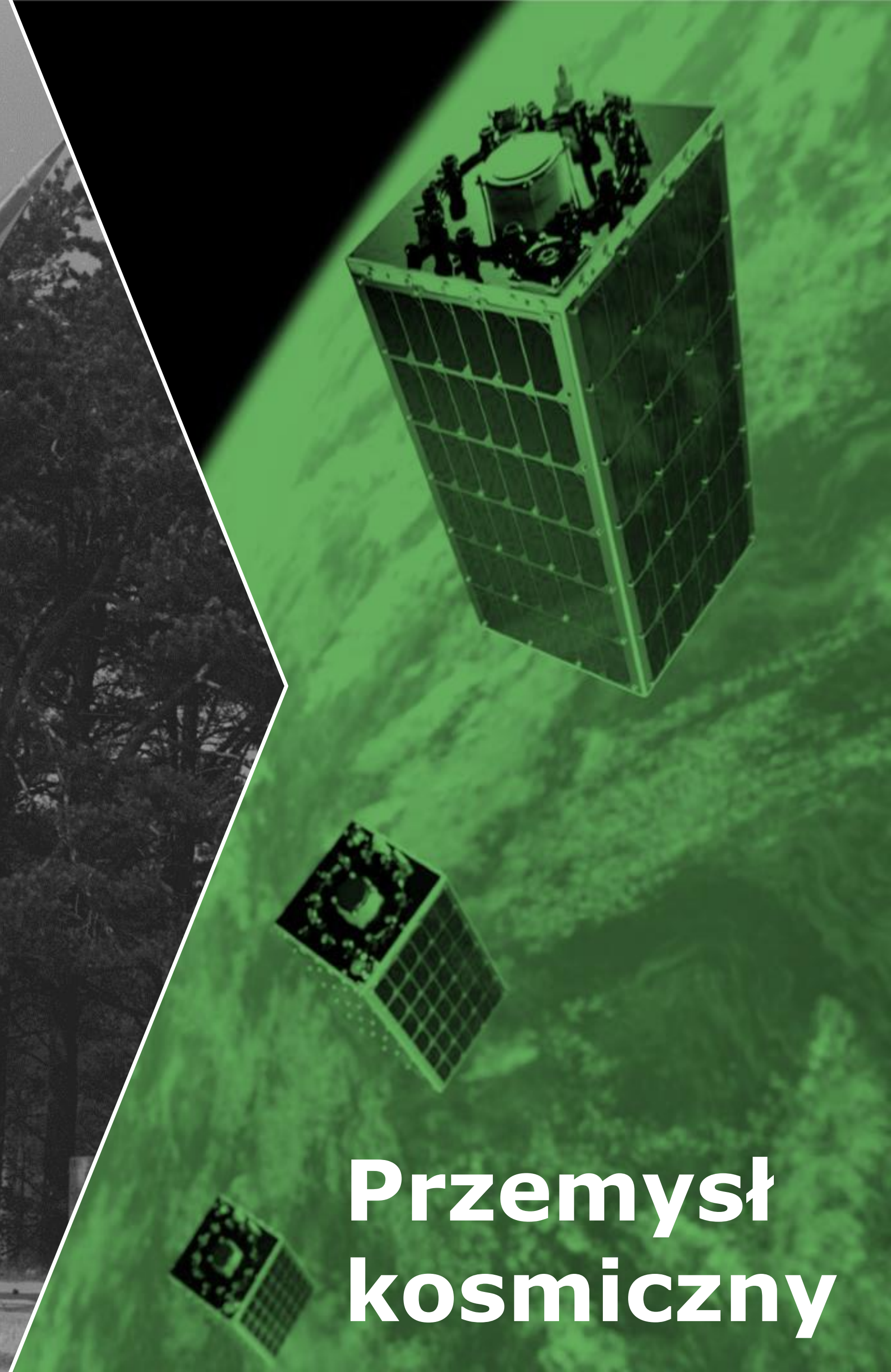

Lotnictwo

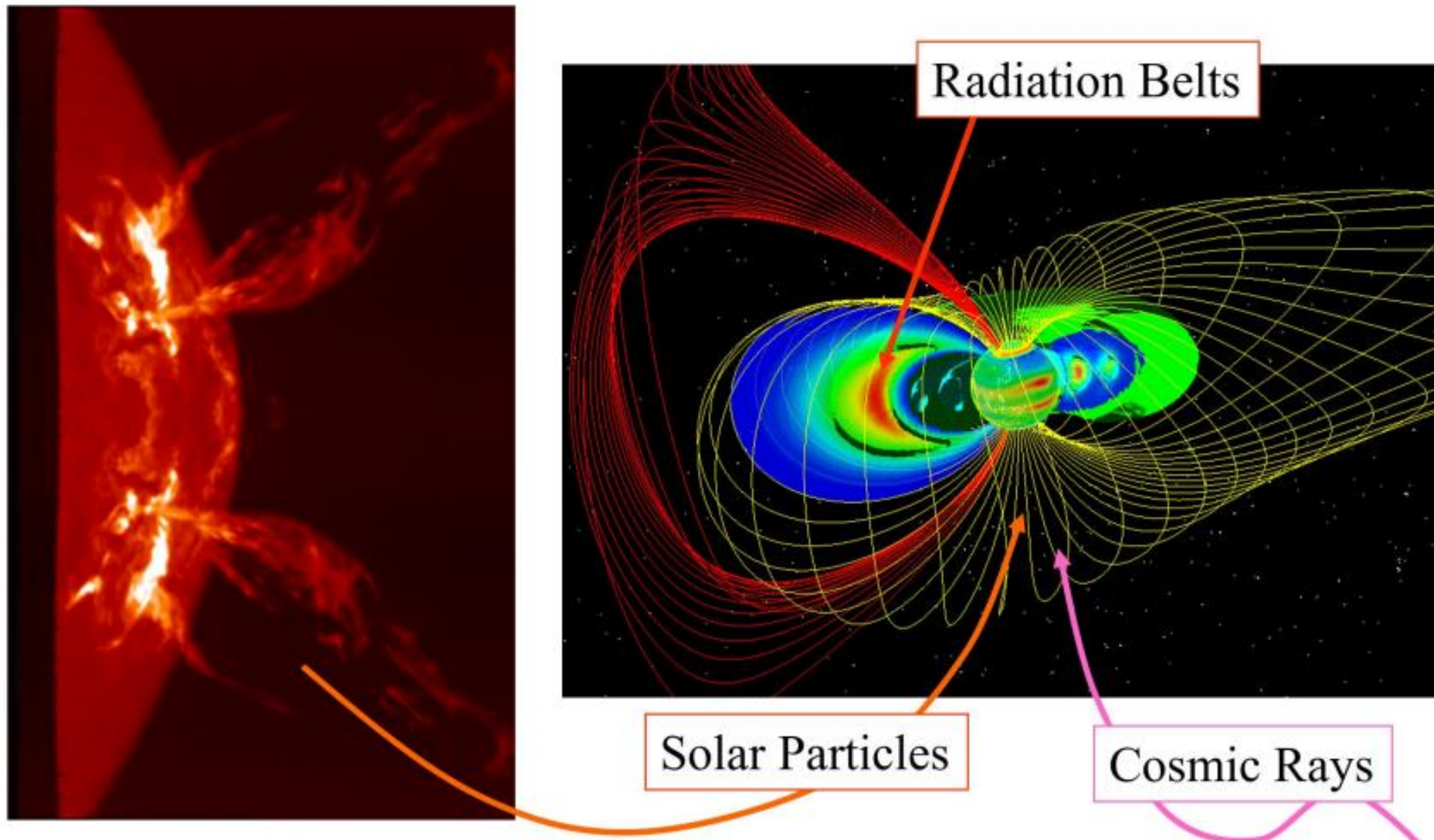
**Technologie
rakietowe**

**Przemysł
kosmiczny**

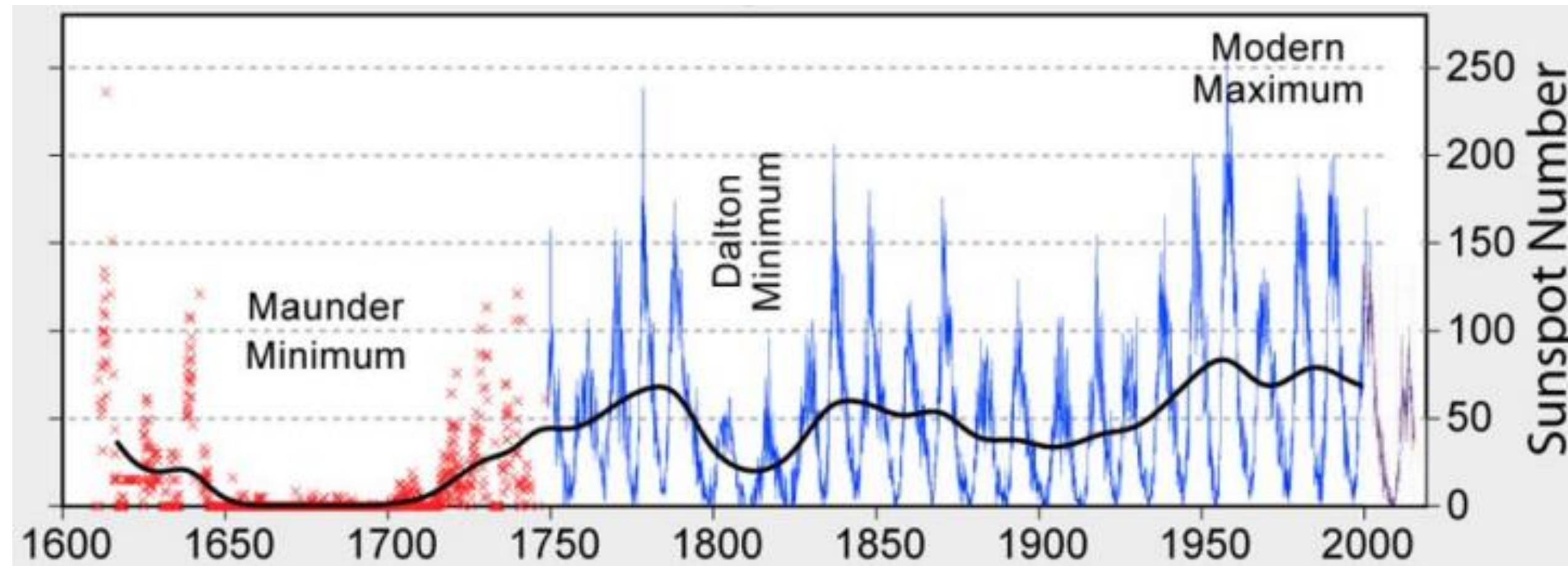

Środowisko radiacyjne wokół Ziemi

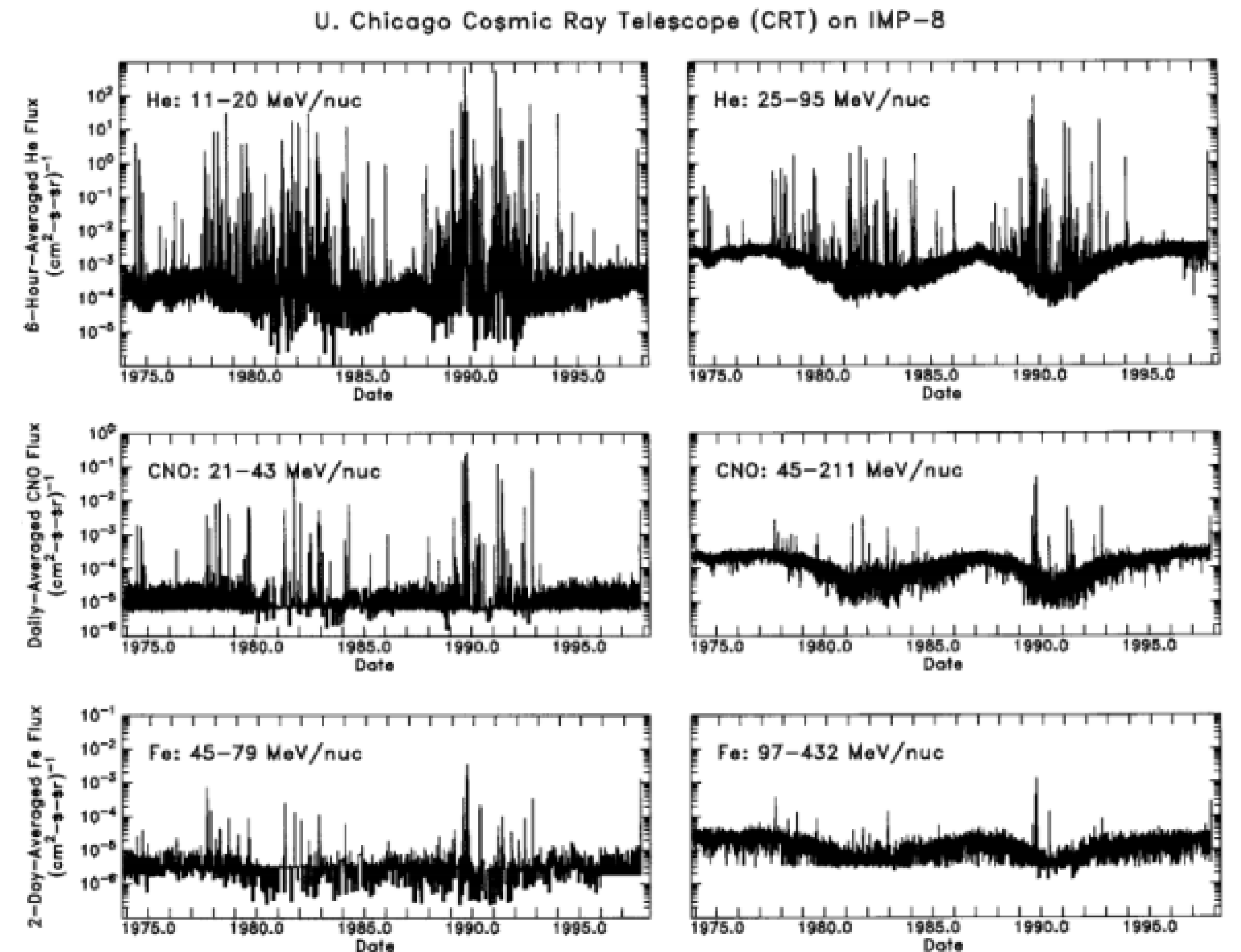

Środowisko radiacyjne wokół Ziemi

Promieniowanie słoneczne i kosmiczne

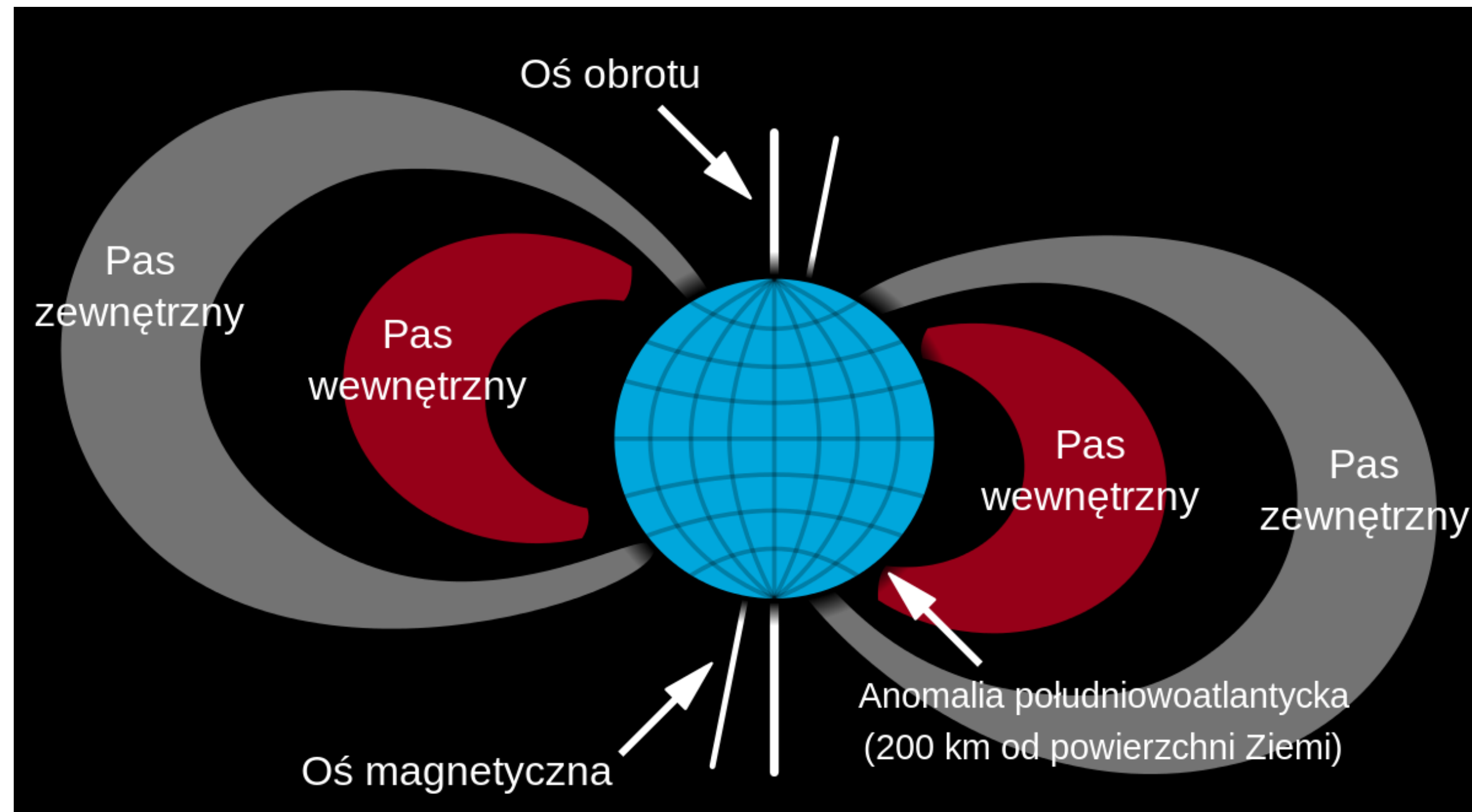
Źródło: Dr. Gerhard Drolshagen, Space weather and the variable radiation environment in space, RADSAGA Training Workshop – March 2018

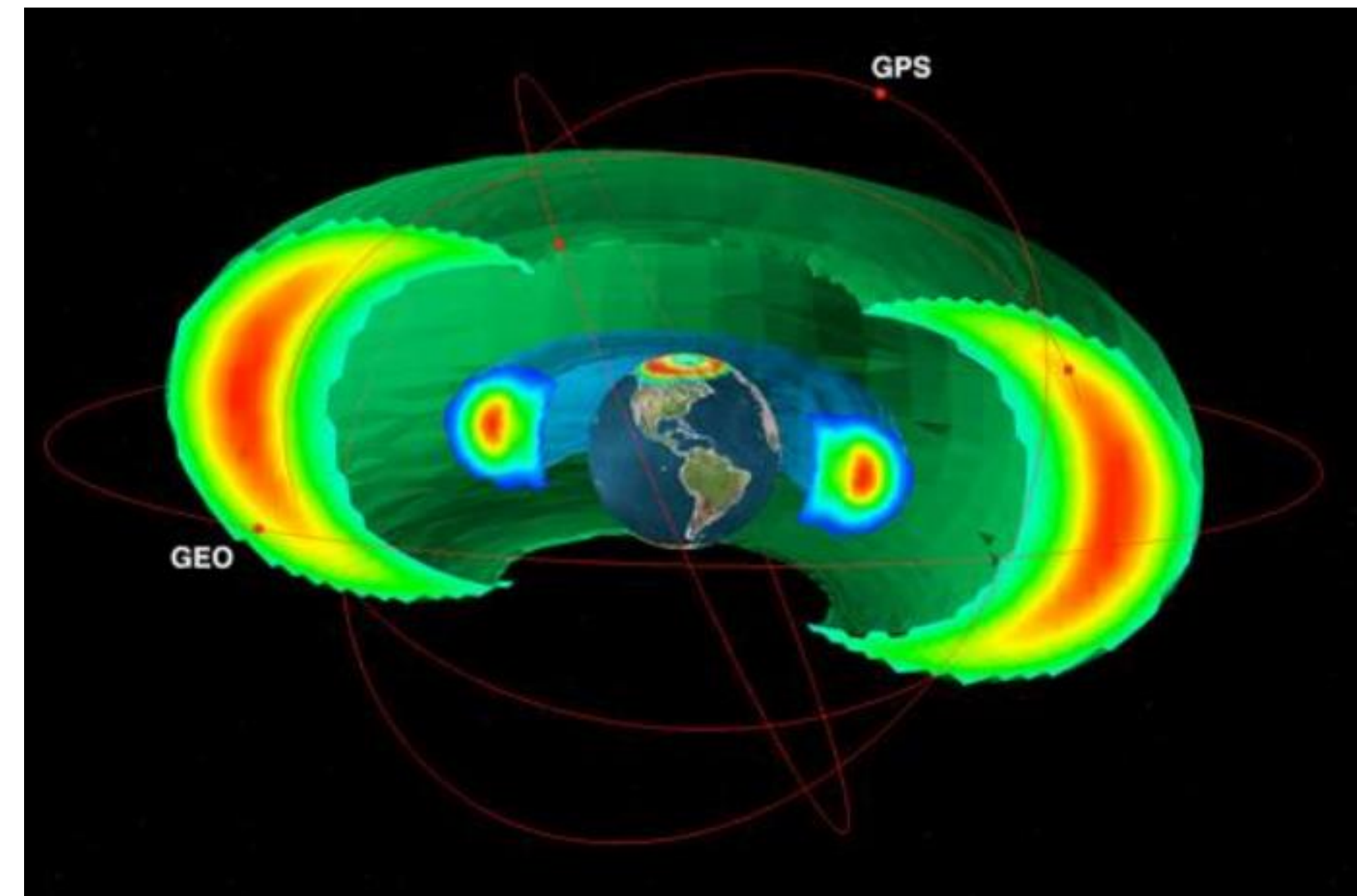
Źródło: A. J. Tylka, W. F. Dietrich, “IMP-8 observations of the spectra, composition, and variability of solar heavy ions at high energies relevant to manned space missions”, Radiation Measurements, 1999, Vol.30(3), pp.345-359

Środowisko w kosmosie

Pasy radiacyjne – pas Van Allena

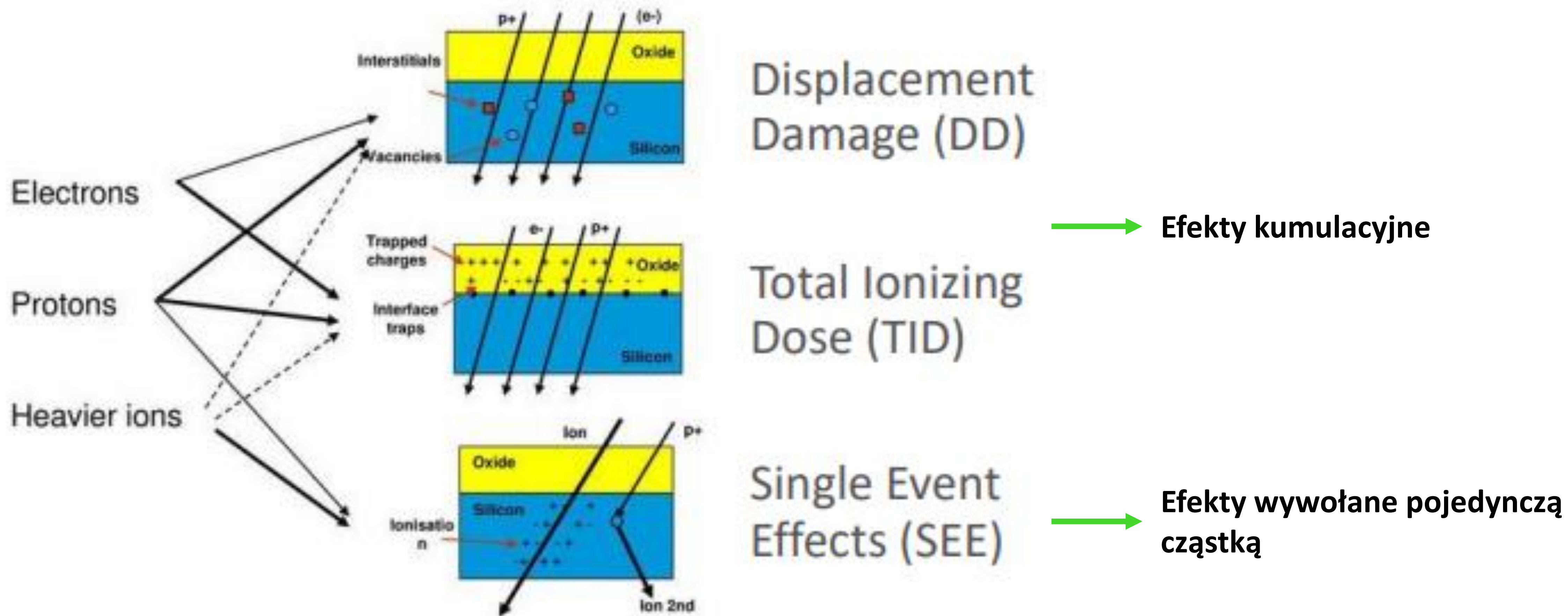

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Pas_Van_Allena

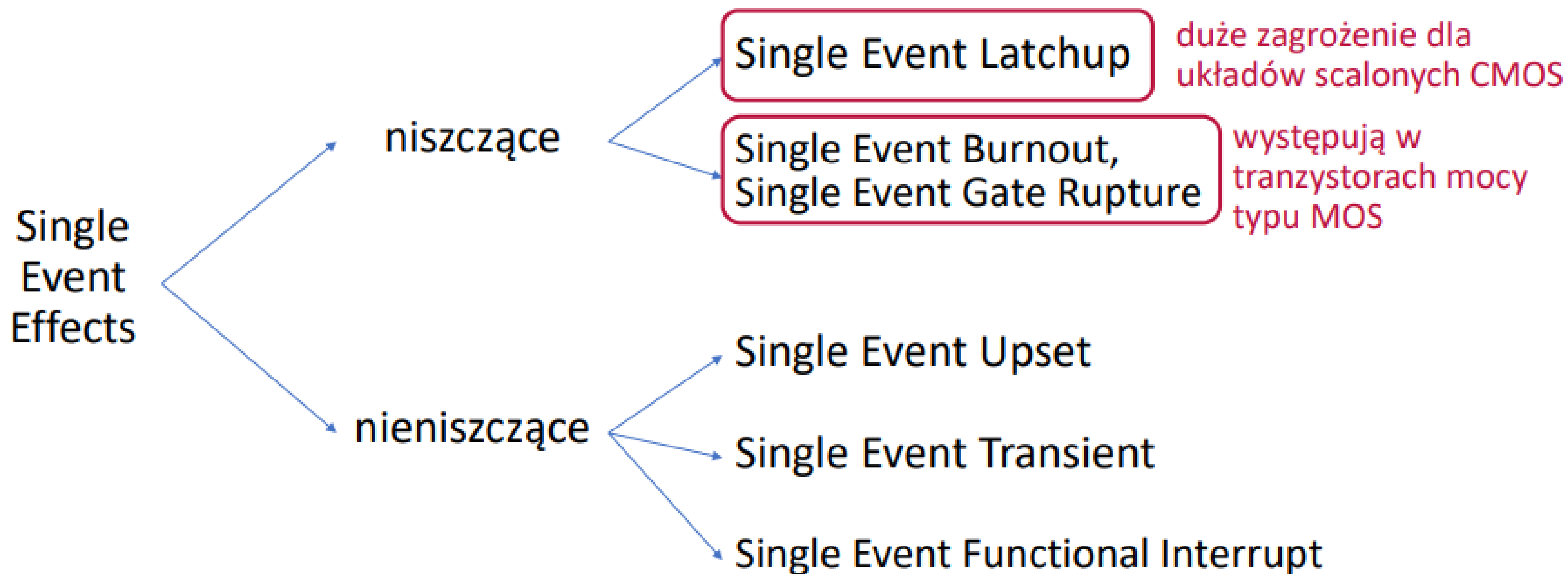
Źródło: Dr. Gerhard Drolshagen, Space weather and the variable radiation environment in space, RADSAGA Training Workshop – March 2018

Zjawiska wywoływane przez promieniowanie TID, DD, SEE

Zjawiska wywoływane przez promieniowanie

Rodzaje zjawisk SEE

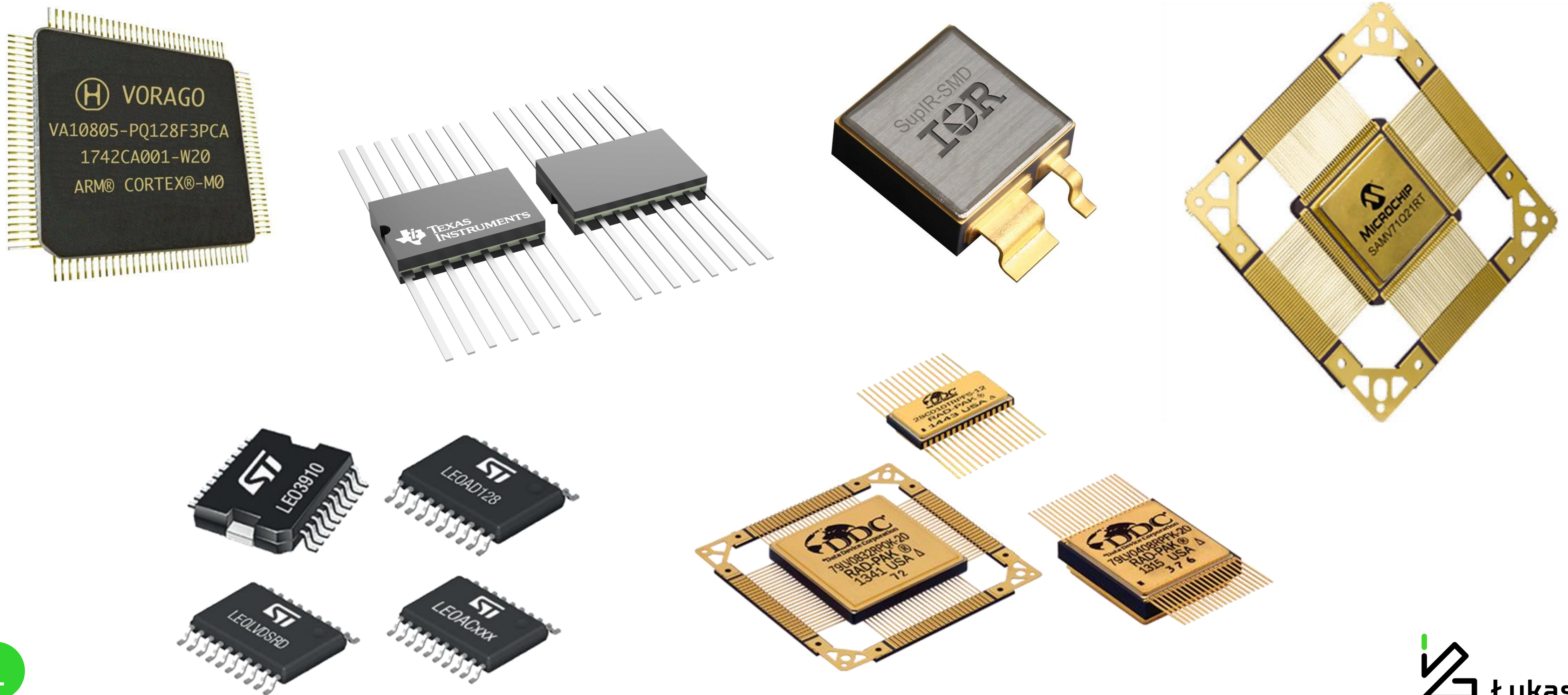
Sposoby ochrony przed radiacją

Dobór odpowiednich elementów

- Komponenty rad-hard / rad-tolerant
- Elementy sprawdzone doświadczalnie – testowane radiacyjnie
- Wybór komponentów posiadających „Flight heritage”
- Używanie komponentów tej samej serii do tych testowanych
- Wersje COTS układów odpornych na radiację
- Komponenty automotive grade lub military grade

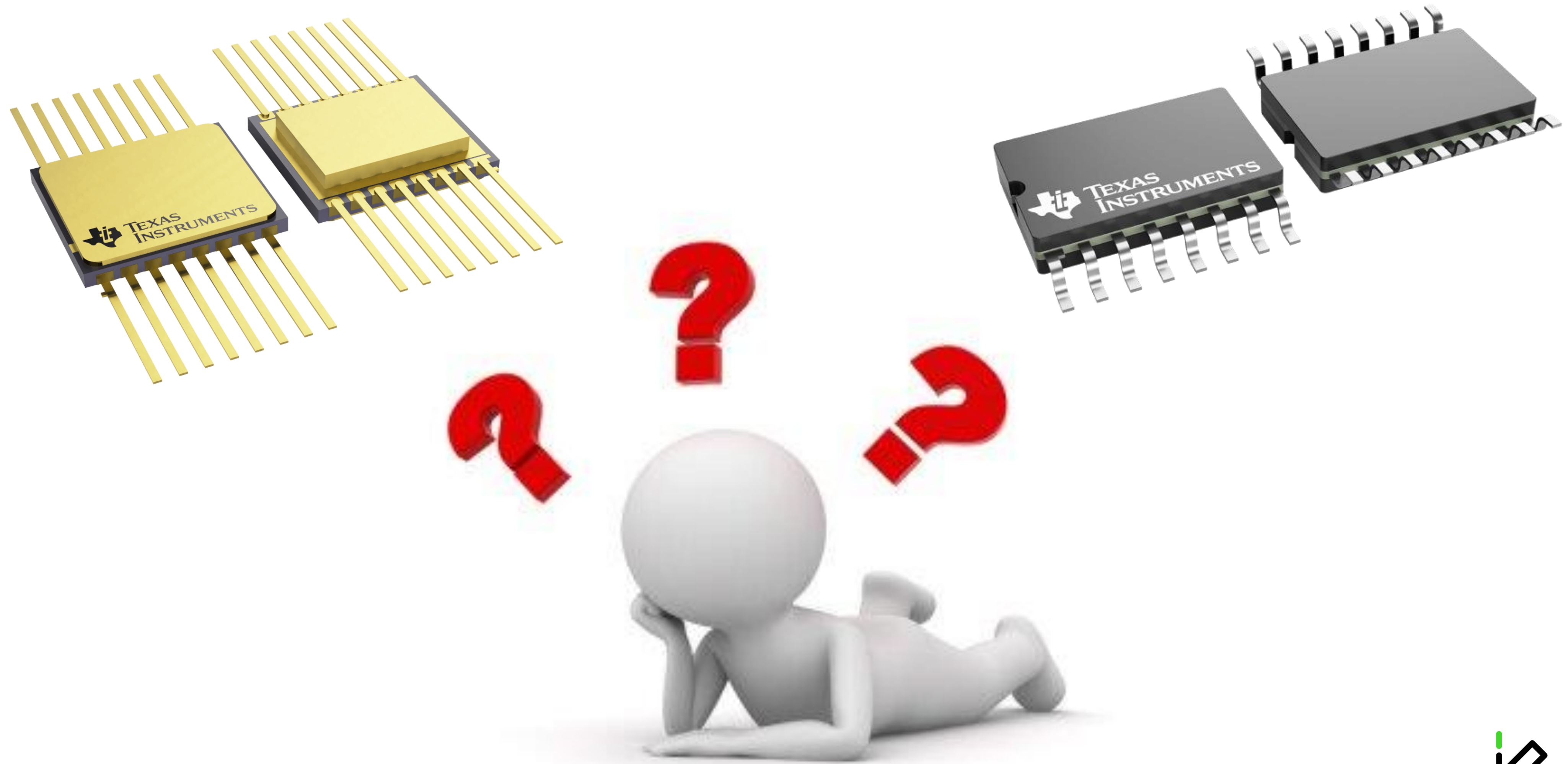
Sposoby ochrony przed radiacją

Elementy rad-hard i rad-tolerant

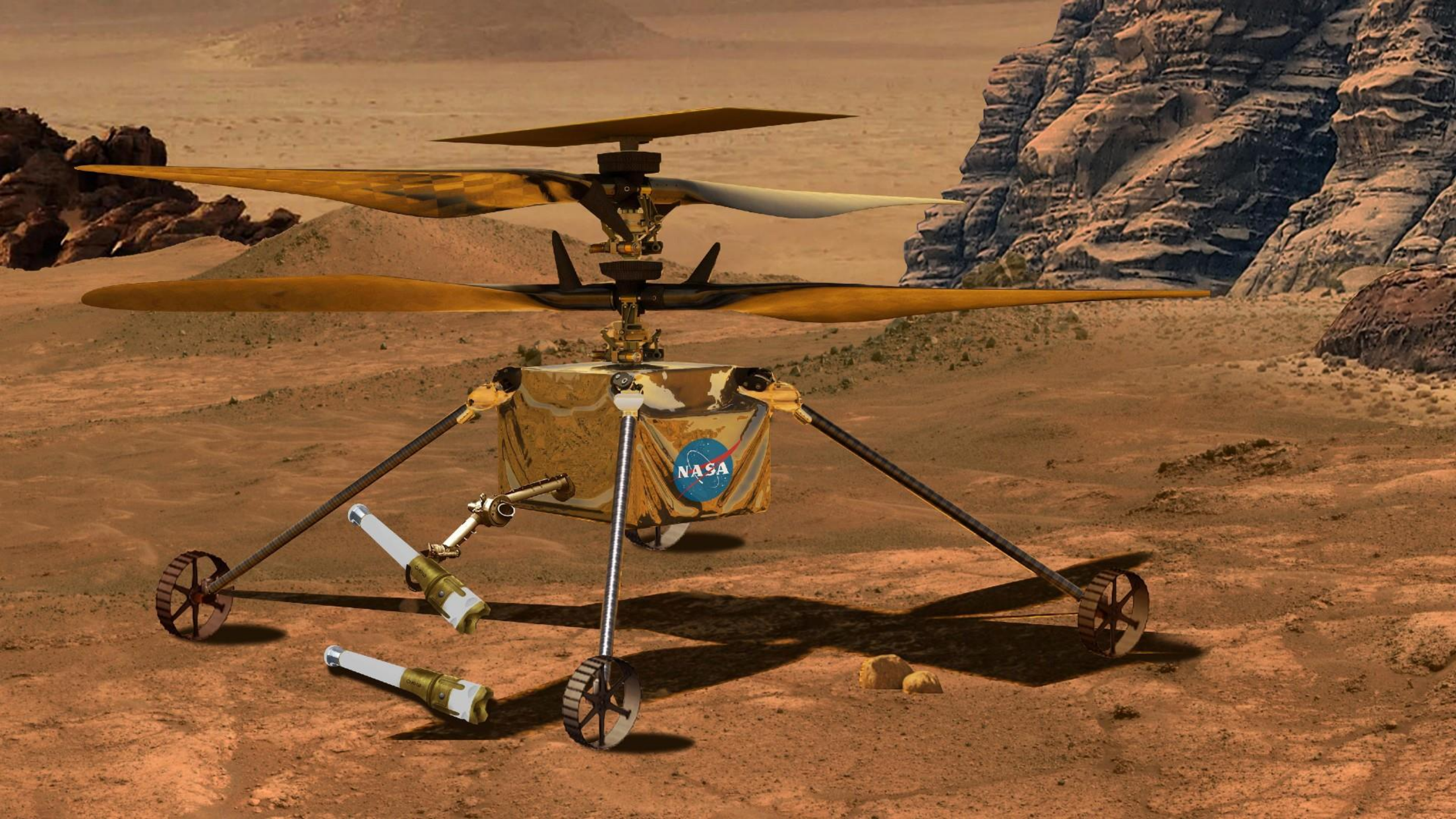

Sposoby ochrony przed radiacją

Komponenty COTS

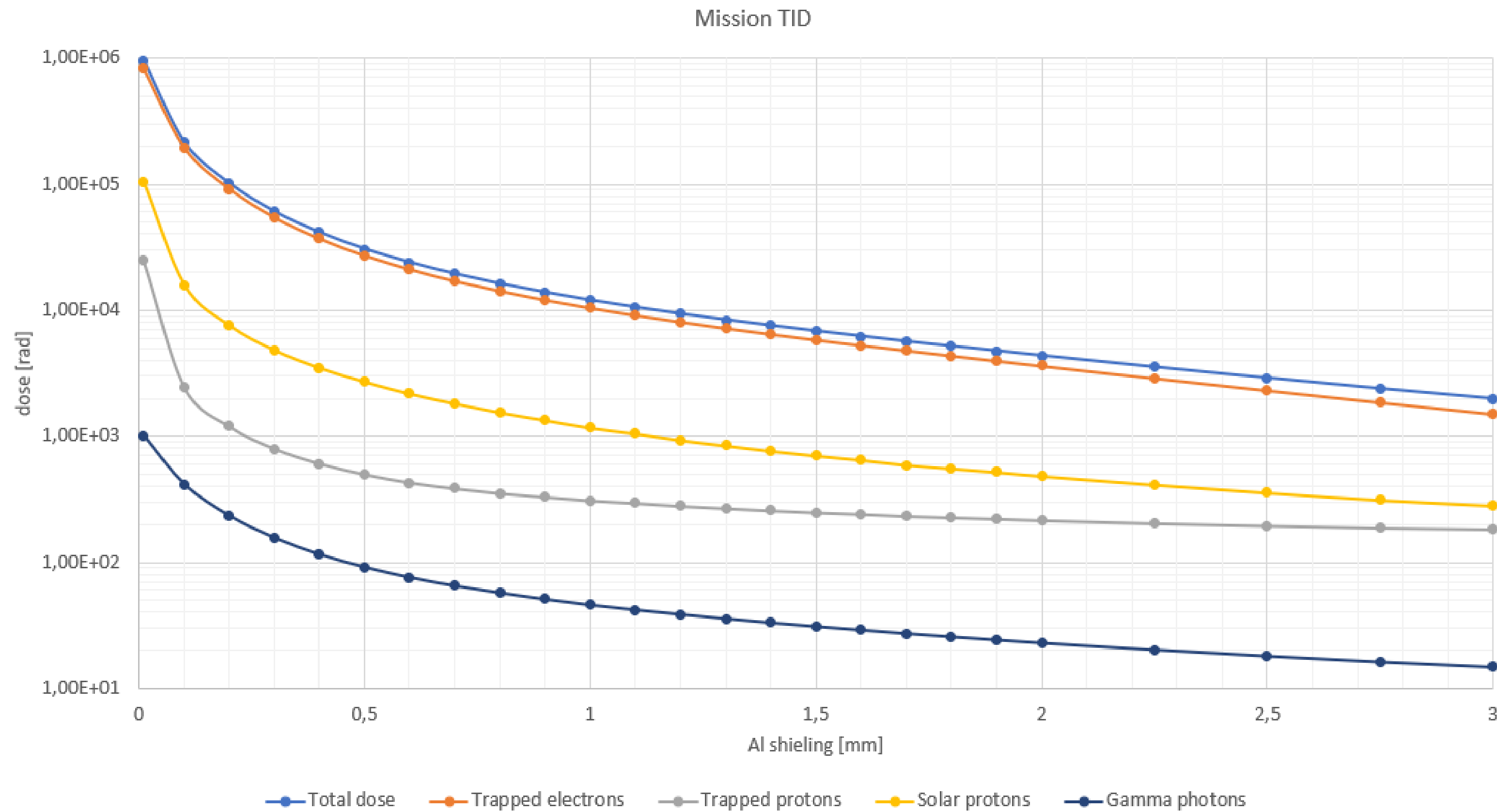

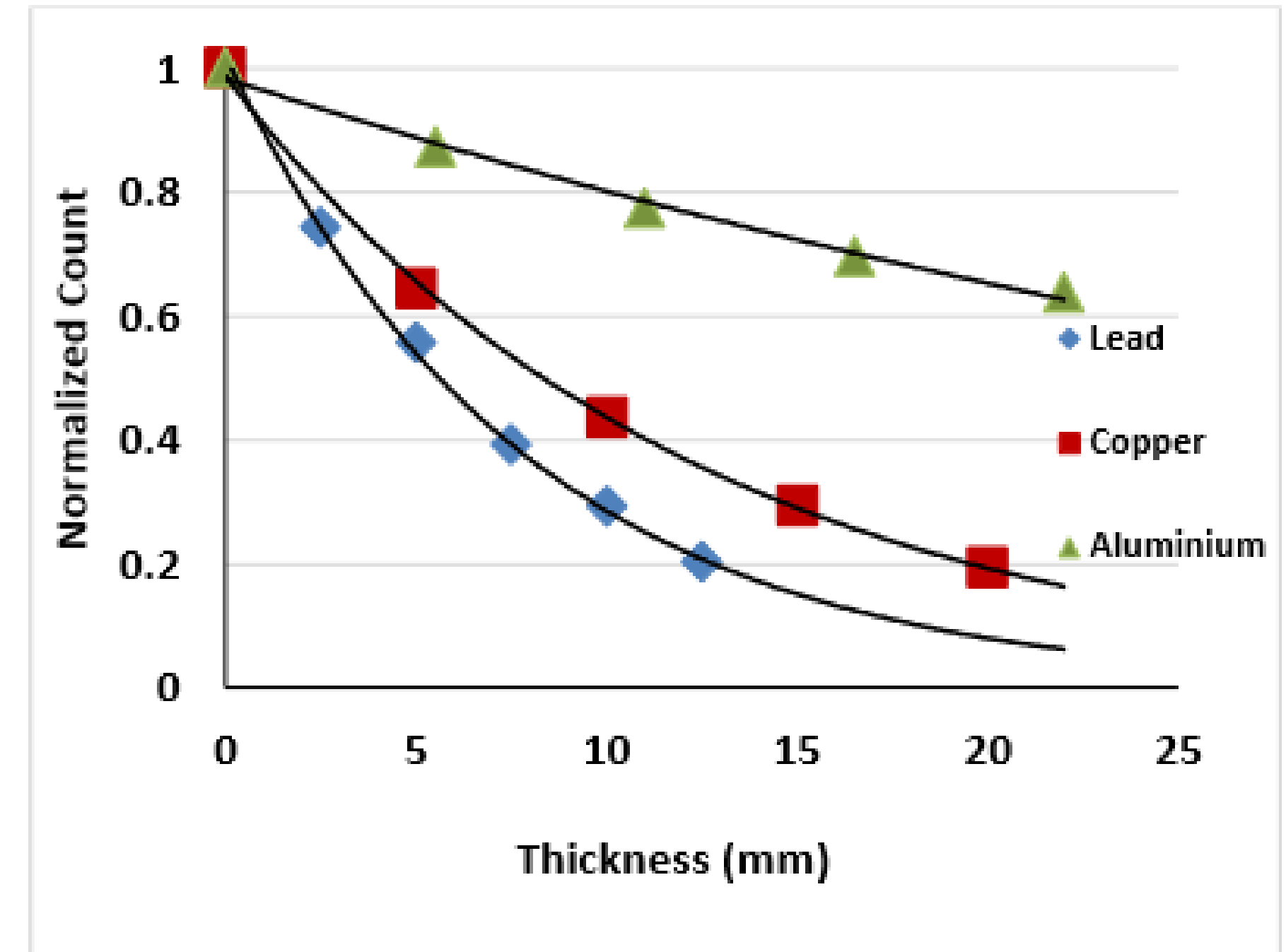

Sposoby ochrony przed radiacją

Obudowa i ekranowanie

Źródło: Michael J. Campola, Jonathan A. Pellish, "Radiation Hardness Assurance: Evolving for NewSpace", in: 2019 RADECS Short Course Notebook.

Źródło:

https://www.researchgate.net/publication/327314178_Comparison_of_Lead_Copper_and_Aluminium_as_Gamma_Radiation_Shielding_Material_through_Experimental_Measurements_and_Simulation_Using_MCNP_Version_4c

Sposoby ochrony przed radiacją

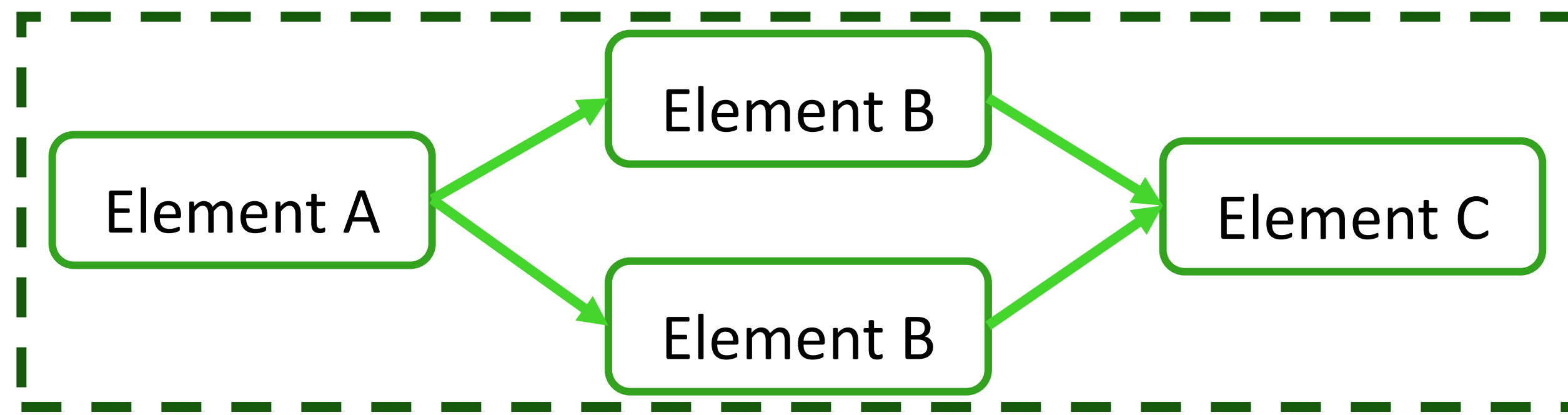
Zasady projektowe – przemyślana architektura

- Wyznaczenie krytycznych elementów
- Wydzielenie sekcji możliwych do odłączania
- Wyznaczenie priorytetowych parametrów, które trzeba koniecznie monitorować
- Maksymalne uproszczenie projektu
- Rezystory w szeregu na liniach w celu zmniejszenia prądów w wypadku SEU
- Redundancja!

Sposoby ochrony przed radiacją

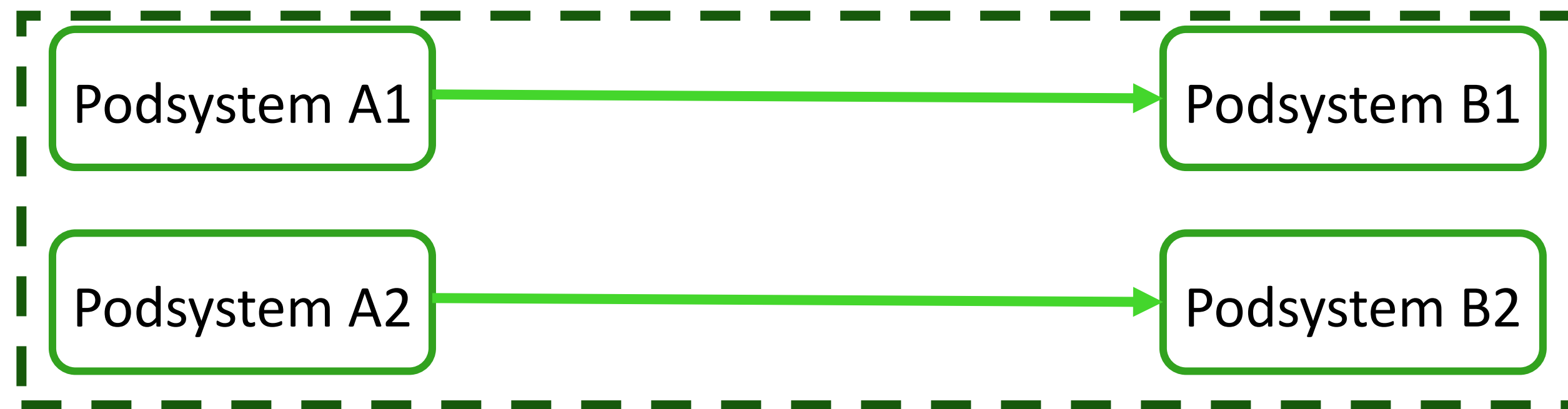
Zasady projektowe - redundancja

1)

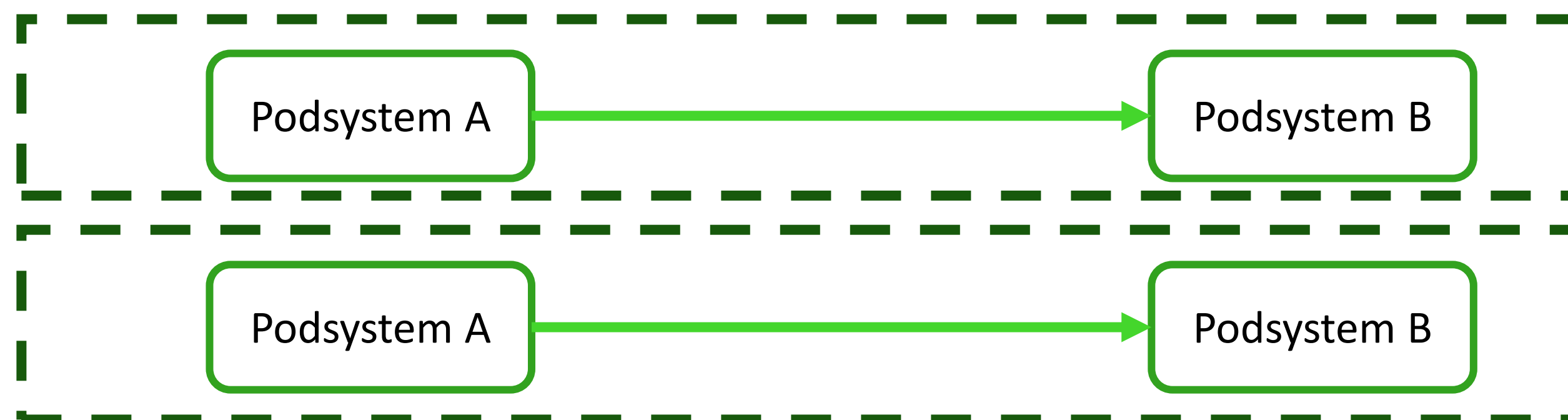
Urządzenie 1

2a)

Urządzenie 1

2b)

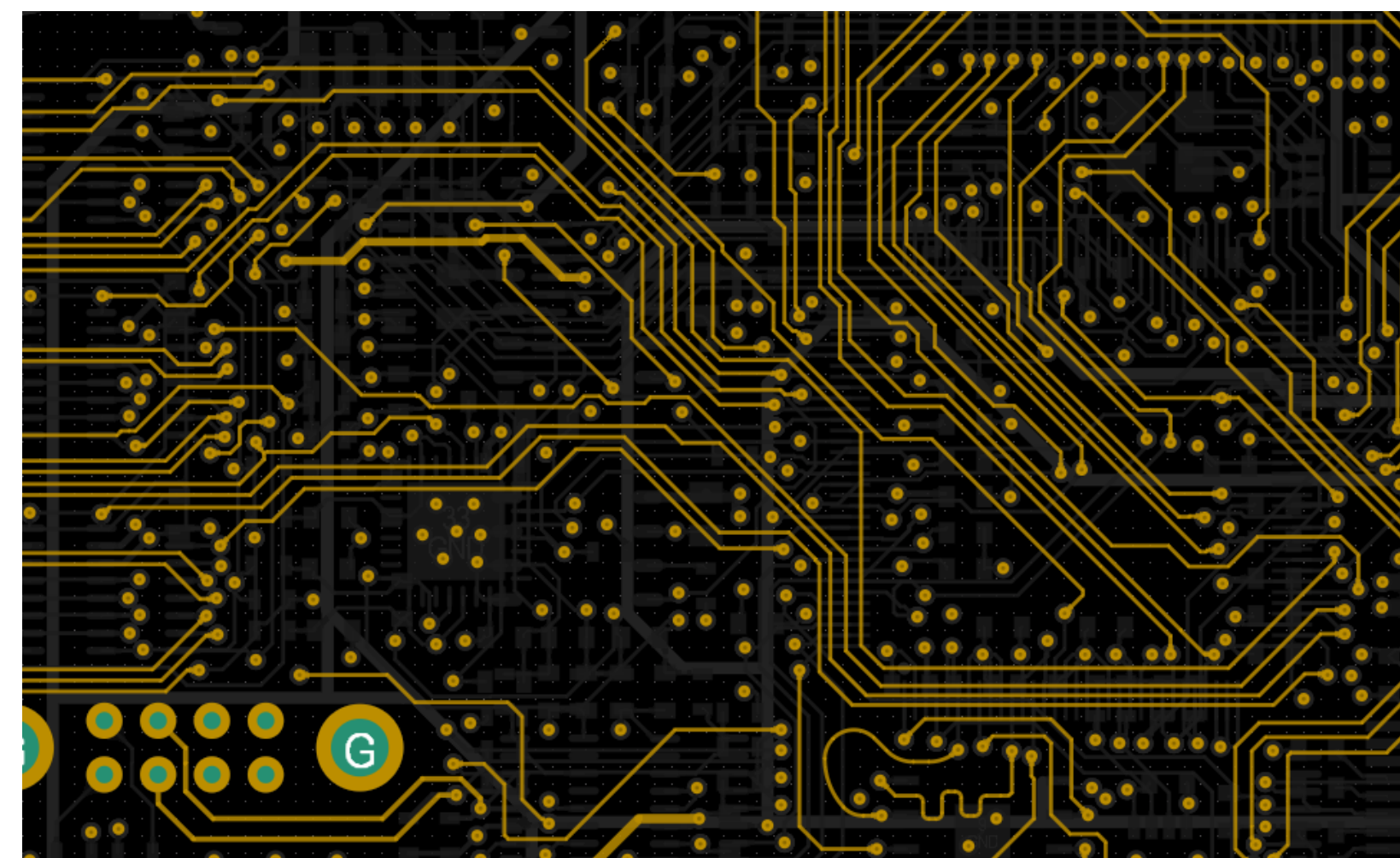
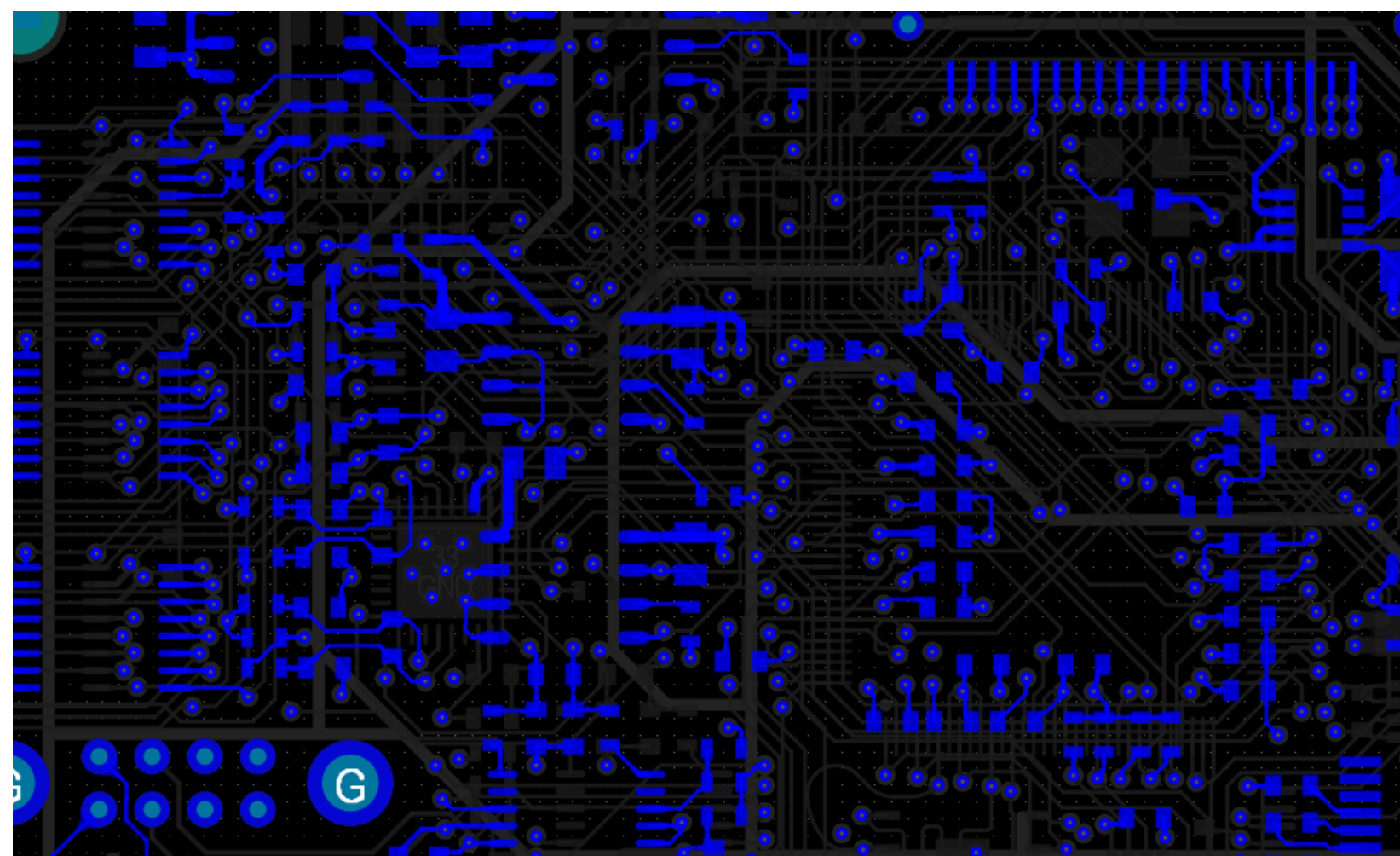
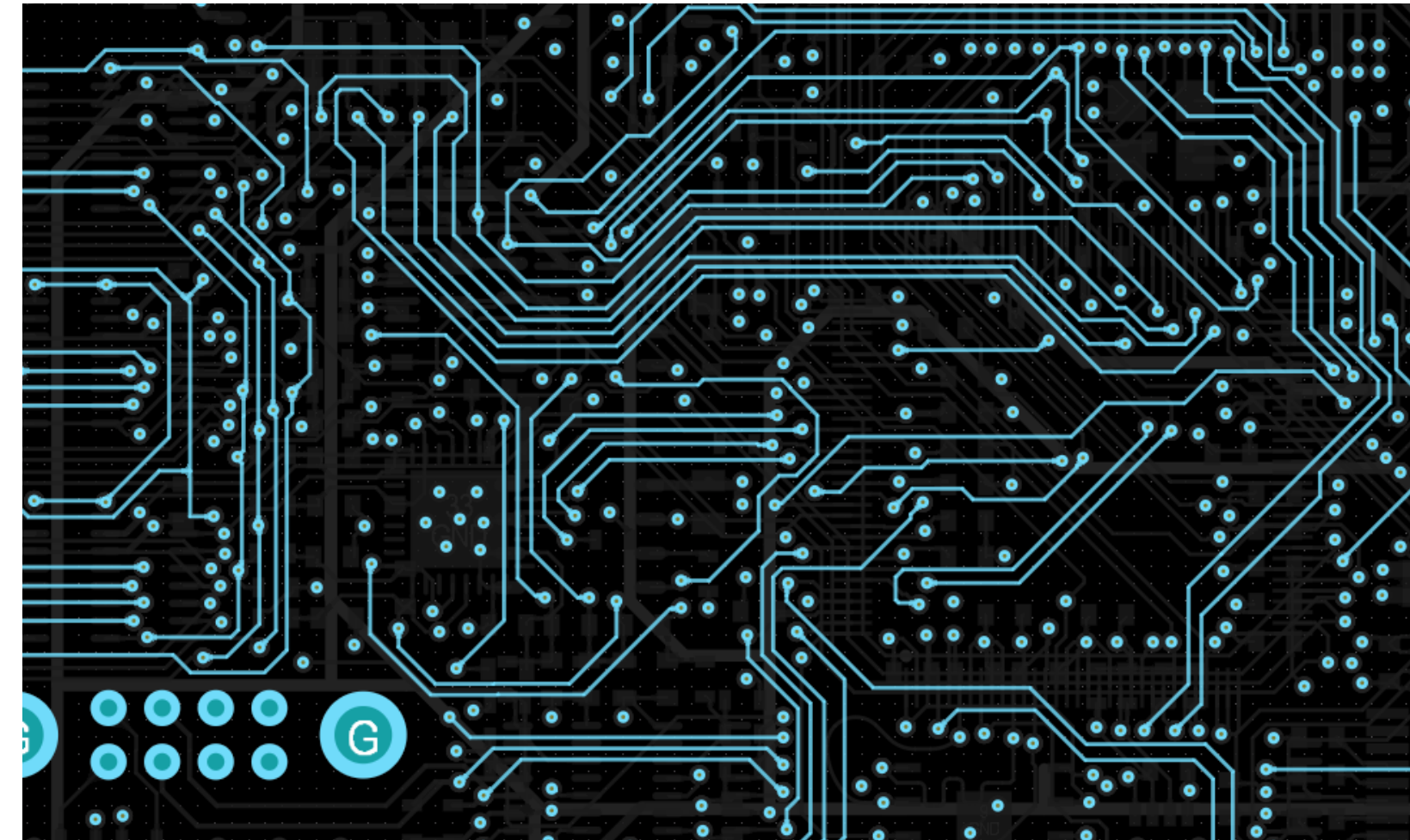
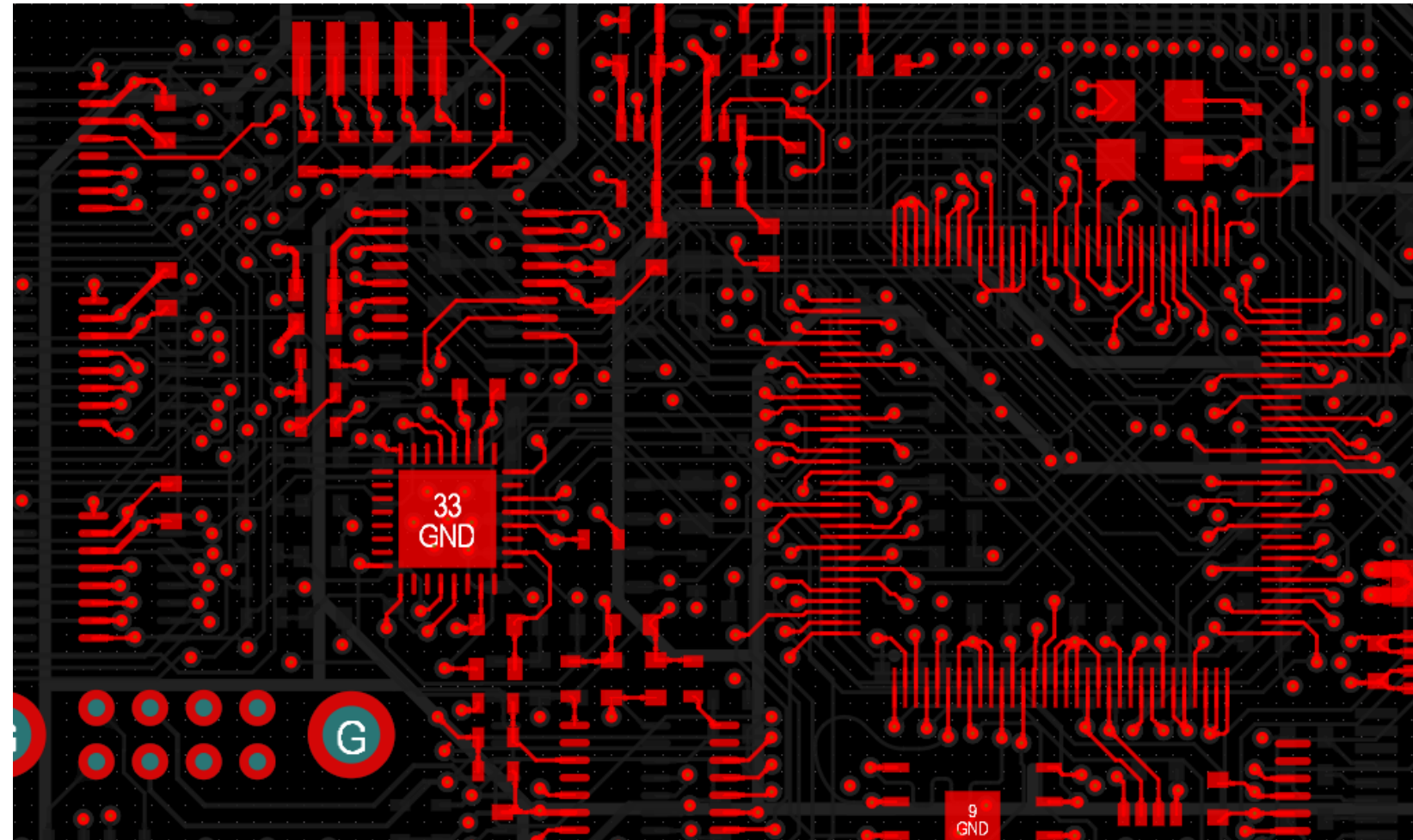

Urządzenie 1

Urządzenie 2

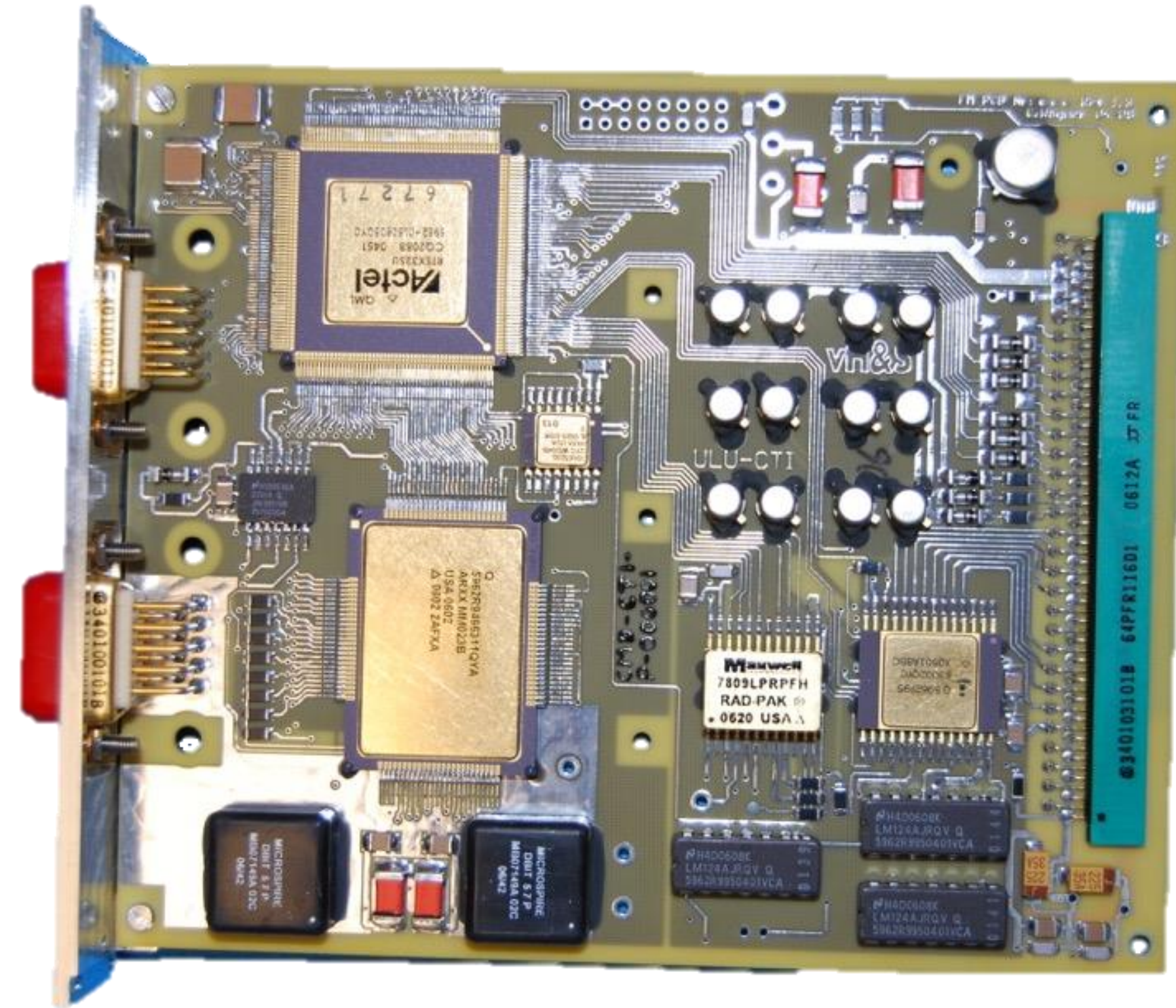
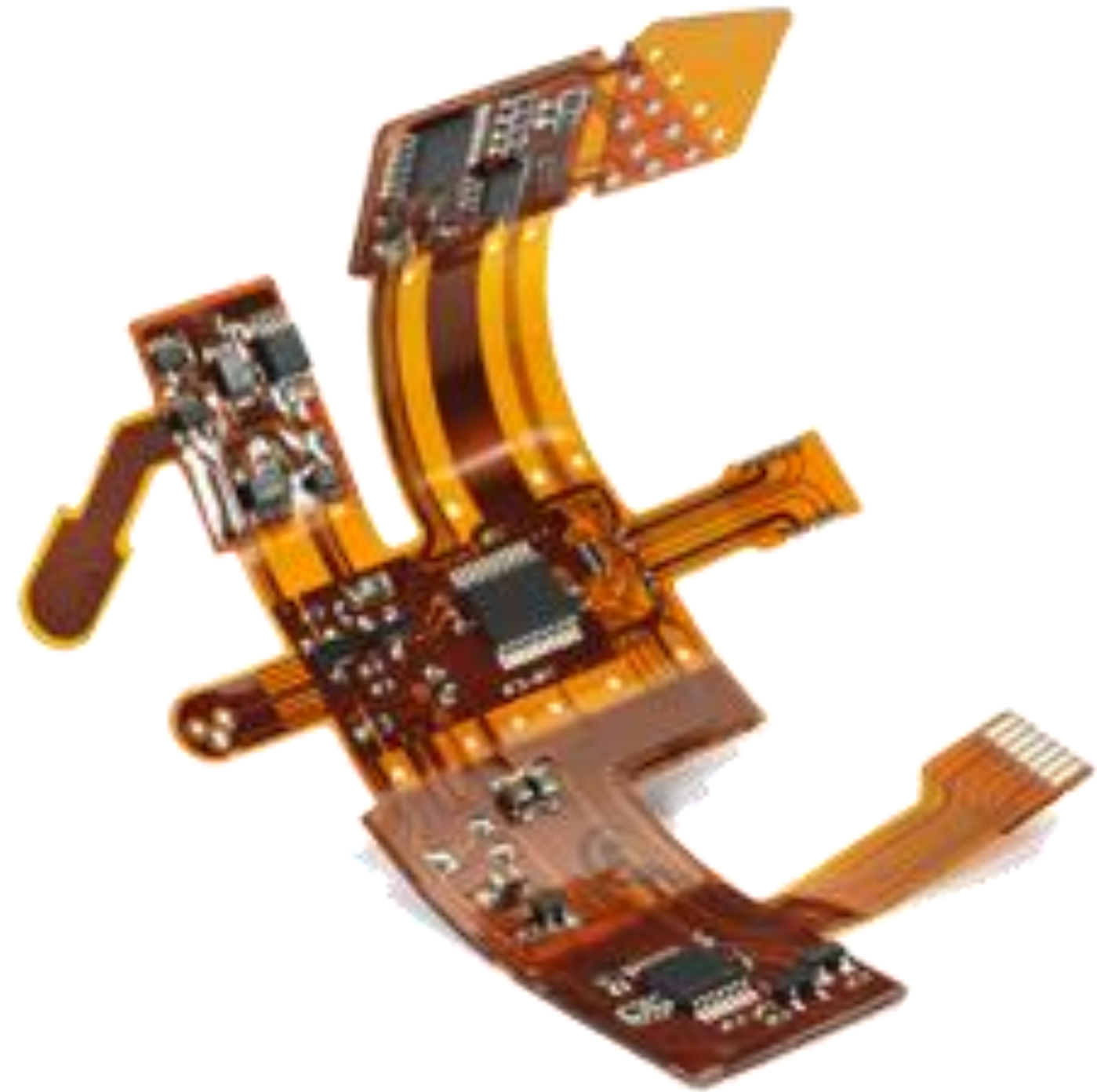
Sposoby ochrony przed radiacją

Zasady projektowe - ECSS-Q-ST-70-12C

Sposoby ochrony przed radiacją

Zasady projektowe - ECSS-Q-ST-70-12C

Pytania?

Łukasiewicz
Institute of Aviation

AL. KRAKOWSKA 110/114, 02-256 WARSZAWA, POLAND

+48 22 846 00 11 | ILOT@ILOT.EDU.PL | WWW.ILOT.EDU.PL

